

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirminci İçtima

17 . 9 . 1339 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	142:143	1337 tarihli Tarik bedeli nakdîsi Kanununun beşinci maddesinin tadiline (1/42),	
2. — Sualler	142:143	Tarik bedelâtı nakdiyesinin turuk ve meabir inşaat ve imalâtına sarfına (1/43),	
1. — Antalya Mebusu Rasih Efendinin, İstanbul'daki Perapalas otelinin satılması esbabına dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/11)	142:143	Tarik bedeli nakdîsi Kanununun birinci ve beşinci maddelerinin tadiline (1/44) dair kanun lâyihaları ve Nafia Encümeni mazbatası	143
2. — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı ve Hamdi Beylerin, Yozgad Darülmualliminin seddi esbabına dair sualine Maarif Vekili İsmail Safa Beyin şifahi cevabı	143,144:148	2. — Konya ovasının iskası hakkında kanun lâyihası (1/65), Konya Mebusu Kazım Hüsnü Beyin, Konya iska sahasındaki araziden alınacak ücret hakkında kanun teklifi (2/92) ve Nafia Encümeni mazbatası	143
3. — Evrakı varide	143	3. — Mahkûminin tarik bedelâtı nakdiyesinin teviline dair kanun lâyiha (1/66)	143
<i>Lâyhalar</i>		4. — Mektebi Tıbbiyeden neşet edenlere bir defaya mahsus olmak üzere yüz elliser lira itasına dair kanun lâyihası ve Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası (1/133)	143
1. — Mübadele ve İmar Müdiriyeti Umumiyesi teşkilâtı hakkında kanun lâyihası (1/224)	143	<i>Tezkereler</i>	
2. — Mübadelei ahali ve emval masarifatı umumiyesine dair tahsisat hakkında kanun lâyihası (1/225)	143	1. — Katil maddesinden idama mahkûm Mamahatun kasabasından Mehmedoğlu Dinamitçi Hasan hakkındaki idam hükmünün tasdikına dair Adliye Vekâleti tezkeresi (3/131)	143
<i>Teklâfler</i>		<i>Takrirler</i>	
1. — Erzincan Mebusu Hamdi Beyle, Gelibolu Mebusu Celâl Nuri Beyin, İstanbul'dan sair şehirlere ithal edilecek mamul ekmek, frâncala ve peksimetlerin yüzde yedi Gümrük Resminden muafiyetine dair kanun teklifi (2/170)	143	1. — Cebelîberek Mebusu Avni Be-	
<i>Mazbatalar</i>			
1. — 11 Cemaziyelâhir 1339 ve 22 Şubat			

	Sayfa		Sayfa
yin, yirmi dört saate münkasem gün usulü kabulü hakkında takriri (4/24 mükerrer)	143	4. — İkinci defa reye konulan Kanun	144
<i>Muhtelif evrak</i>		1. — Muhtacîni zürraa tohumluk, alâtı ziraiye ve çift hayvanatı verilmek için tahsisat itası hakkındaki Kanun	144,148,173
1. — Karaağac'ın Ana Vatana iltihakından dolayı tebriki ve hudutların öte tarafındaki mezalimden bahsi mutazammın Edirne Belediye Riyasetinin telgrafı	143	5. — Müzakere edilen maddeler	148
		1. — Posta kanunu lâyihası ve Posta ve Telgraf ve Adliye encümenleri mazbataları (1/22)	148:172

BİRİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat: 2,05

REİS — İkinci Reisvekili İsmet Beyefendi

KÂTIPLER: Mahmud Bey (Siird), Falih Rıfka Bey (Bolu)

REİS — Celse açılmıştır. Zabtı Sabık hulâsası okunacak.

1. — ZABTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

İkinci Reisvekili İsmet Beyefendinin tahtı Riyasetinde biliçtîma zaptı sabık hulâsası kırat, aynen kabul edildi. Evrakı varide aidolduğu mahallere havale edilerek muhtacîni zürraa tohumluk, çift hayvanatı, alât ve edavatı ziraiye itasına dair Muvazenei Maliye Encümeninden tadilen gelen lâyihaî kanuniyenin müzakeresine biliçtidar maddelerin kâffesi aynen kabul ve Karahisar Mebusu İzzet Ulvi Beyin, çift hayvanatı ve alâtı ziraiye ve traktör gibi makina karşılığı olmak üzere yüz bin lira tahsisine dair üçüncü maddeye bir fıkra ilâvesi için ita ettiği takrir nazarı itibara alınıp maddenin ona göre tanzim ve tashihî için lâyihaî kanuniye Muvazenei Maliye Encümenine havale edilerek teneffüs için Celse tatil edildi.

İkinci Celse

İsmet Beyefendinin Riyasetleriyle küşadedilerek nazarı dikkate alınan İzzet Ulvi Beyin takriri üzerine tanzim edilen maddelerin müzakeresine geçilerek, tadilen kabul edilip heyeti umumiyesi tâyini esamiyle reye vaz'olun-

dukta nisap mevcudolmadığı anlaşıldığından Pazartesi günü içtima etmek üzere Celseye nihayet verildi.

Reis
Çorum
İsmet

Kâtip
Siird
Mahmud

Kâtip
Bolu
Falih Rıfka

2. — SUALLER

1. — *Antalya Mebusu Rasih Efendinin, İstanbul'daki Perapalas otelinin satılması esbabına dair Maliye Vekâletinden sual takriri*

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

İstanbul'da emlâk ve arazinin bilhassa elimizde bulunması ve ecnebi unsurlara geçmesi pek kıskanç takibedeceğimiz siyaset icabı iken bu defa emvali milletten olan «Perapalas» Otelinin satılmak üzere olduğunu haber alıyoruz. Bir taraftan da teklif olunan bedeli işтира kadar bedelle on senelik icare tâlipleri dahi bulunduğunu haber alıyoruz. Taksim meydanaile kışlaşımın feci manzarası gözümüzün önünde yken bugün de nazîresinin ih-

dasını havsalamız almıyor. Keyfiyeti Maliye Vekâleti celilesinden şifahen sual eylerim efendim.

17.9.1339

Antalya Mebusu

Rasih

REİS — Zaptı sabık hakkında mütalâa varmı?

VEHBİ B. (Karesi) — Reis Bey, zabıtta çift hayvanatı ve traktör gibi makina karşılığı deniyor. Bunda sehiv var. Çift hayvanatı ve alâtı ziraiye denilmelidir.

REİS — Efendim o, İzzet Ulvi Beyin takririnin mealidir. Takrir nazarı itibara alınarak maddenin sebkü raptının tanzimi için encümene havale edildiğine dair bir hulâsadan ibarettir.

VEHBİ B. (Karesi) — Sehiv var. Çift hayvanatı, makina gibi bir tâbir konulmuş.

REİS — Başka mütalâa varmı? Zaptı sabık hulâsasını aynen kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Zaptı sabık hulâsası aynen kabul edilmiştir.

Evrakı varideyi arz edeceğim.

3. — EVRAKI VARİDE

Lâyhahalar

1. — Mübadele ve İmar Müdiriyeti Umumîyesi teşkilâtı hakkında kanun lâyhahası (1/224) (Dahiliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine)

2. — Mübadelei ahali ve emval masarifati umumîyesine dair tahsisat hakkında kanun lâyhahası (1/225) (Dahiliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine)

Teklîfler

1. — Erzincan Mebusu Hamdi ve Gelibolu Mebusu Celâl Nuri beylerin, İstanbul'dan sair şehirlere ithal edilecek, mamul ekmek, francalı ve peksimetlerin yüzde yedi Gümrük Resminden muaf tutulması hakkında teklifi kanunisi (2/170) (Lâyhâ Encümenine)

Mazbatalar

1. — 7 Cemaziyelâhîr 1339 ve 22 Şubat 1337 tarihli Tarik bedeli nakdîsi Kanununun beşinci maddesinin tadiline (1/42), Tarik bedelâtı nak-

dîyesinin turuk ve maabir inşaat ve imalâtına sarfına (1/43), Tarik bedeli nakdîsi Kanununun birinci ve beşinci maddelerinin tadiline (1/44) dair kanun lâyhahaları ve Nafıa Encümeni mazbatası (Ruznameye)

2. — Konya ovasının iskası hakkında kanun lâyhahası (1/65), Konya Mebusu Kâzım Hüsnü Beyin, Konya iska sahasındaki araziden alınacak ücret hakkında kanun teklifi (2/92) ve Nafıa Encümeni mazbatası (Ruznameye)

3. — Mahkûminin Tarik bedelâtı nakdîyesinin teciline dair kanun lâyhahası (1/66) hakkında Nafıa Encümeni mazbatası (Ruznameye)

4. — Mektebi Tıbbiyeden neşet edenlere bir defaya mahsus olmak üzere yüz ellîşer lira itasına dair lâyhâi kanunîye hakkında Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası (1/133) (Ruznameye)

Tezkereler

1. — Katil maddesinden idama mahkûm Mahmahatun kasabasından Mehmedoğlu Dinçmitçi Hasan hakkındaki iddam hükmünün tasdiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi (3/131) (Adliye Encümenine)

Takrirler

1. — Cebelîbereket Mebusu Arni Beyin, yirmi dört saate münkasem gün usulü kabulü hakkında bir karar ittihazını mutazammın temenni takriri (Ruznameye)

Muhtelif Evrak

1. — Karaağaç'ın Ana vatana iltihakının tebriki ve hudutların öte tarafındaki mezalimden bahsi mutazammın Edirne Belediye Riyasetinin telgrafnamesi.

REİS — Makamı Riyasetten münasip cevap yazılacak.

2. — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı ve Hamdi beylerin, Yozgad Darülmualimînin seddi esbabına dair sualine Maarif Vekili İsmail Safa Beyin şifahi cevabı

REİS — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı ve Hamdi Beylerin sualine cevap vereceğine dair Maarif Vekâleti tezkeresi var; Maarif Vekili Beyefendi gelmemiştir. Geldiklerinde sualin müzakeresine başlarız.

4. — İKİNCİ DEFA REYE KONULAN KANUN

1. — *Muhtacîni zürraa tohumluk, alâtı ziraiye ve çift hayvanatı verilmek için tahsisat itası hakkında Kanun.*

REİS — Tohumluk hakkındaki lâyihai kanuniyeyi ikinci defa tâyini esami suretiyle rey-i âlilerine vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar beyaz, reddedenler kırmızı rey pusulası istimal edecekler. (Reyler toplandı.)

Efendim reylerini istimal buyurmayan rüfekâ, lütfen reylerini istimal etsinler. İstihsalî âra hitam bulmuştur.

Efendim tasnifi âra neticesine kadar Süleyman Sırrı Beyin sual takririnin müzâkeresine başlıyoruz.

MAARİF VEKİLİ İSMAİL SAFA B. (Adana) — Efendim Bozok mebuslarından Süleyman Sırrı ve Ahmed Hamdi beylerin, Maarif Vekâletinden... (İşitmiyoruz sesleri) Bozok Darülmuallimînin seddi hakkında bir sual takrirleri var; okuyorum.

Riyaseti Celileye

Yozgad'da İdarei Hususiyeye iki sene evvel leyli olarak tesis ve idare edilmekte olan Darülmuallimînin Maarif Vekâletince seddetlendirildiği iş'arı mahalliden anlaşılmuştur. Esbabı seddini Maarif Vekâletinden müstacelen ve şifahen istifsar eyleriz.

Bozok

Bozok

Süleyman Sırrı

Ahmed Hamdi

MAARİF VEKİLİ İSMAİL SAFA B. (Adana) — Efendim, mebus arkadaşlarımızın tasavvur ettiği şekilde bir mesele yoktur. Yani Yozgat İdarei Hususiyesi, tahsisatını bütçeye koyarak bir Darülmuallimîn açmış ve bu da Maarif Vekâletinin emri ile seddedilmiş değildir. Mesele bir parça umumîdir. Biliyorsunuz ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti iptidai maarifi şimdiye kadar bulunduğu feci' vaziyetten kurtarmak için ve bilhassa ehil ve kıymetli muallimler yetiştirmek için ilk evvel darülmuallimînlerin ıslahını düşünmüştür. Şimdiye kadar İdarei Hususiyelerin elinde muallim yetiştirmek için yaşayan bu müesseseler memleketin müstakbel ihtiyacını hiçbir surette temin edecek vaziyet ve kabiliyette değildi. Maarif Vekâleti bu büyük ihtiyacı bir an evvel tatmin etmek için, memleketin muhtacolduğu muallimle-

ri bir an evvel yetiştirmek için darülmuallimîn ve darülmuallimat açabilmek salâhiyetini Nisanda çıkan bir kanunla üzerine almıştır. Muallim itibariyle, bilhassa iptidai muallimi itibariyle memleketin pek büyük bir buhran karşısında kaldığı hepimizin malûmudur. Köylerimizin, kasabalarımızın yüzde doksanında henüz mektep açılmamıştır ve mevcut mekteplerimiz de, itiraf etmelidir ki bir muallime lâzım olan evsafı haiz olmıyan, kısmen kifayetsiz olan insanların elinde kalmıştır. Bütün bu büyük ihtiyaca karşı cevap verebilmek için pek yakında muallim ihtiyacını tamamiyle temin etmek şüphesiz ki Büyük Millet Meclisi Maarif Vekâletinin en büyük vazâifinden biridir. Biz bu ihtiyaca cevap vermek ve memleketin muhtacolduğu muallimleri yetiştirmek için heyeti talimiyesi mükemmel, vesaiti tedrisiyesi ve her türlü levazımı ikmal edilmiş darülmuallimînler açmayı kararlaştırdık. Fakat bu darülmuallimînleri açarken bilhassa bütçe itibariyle ve bilhassa muallim itibariyle karşımızda büyük bir müşkülât olduğunu gördük ve binaenaleyh istediğimiz bir zamanda ve memleketin ihtiyacını temin ve tatmin edecek kadar darülmuallimîn açmaya imkân olmadığını gördük. Binaenaleyh bu darülmuallimînleri muhtelif ve muayyen muntakalarda ve mahdud miktarda açmaktan başka çare bulamadık. İşte bu içinde bulunduğumuz seneden itibaren Maarif Vekâleti memleketimizin muhtelif ve muayyen noktalarında darülmuallimînler ve darülmuallimatlar açmakla meşguldür.

Şimdi Yozgad'da Darülmuallimînin kapanmış olması Maarif Vekâletinin orada düşündüğü şekil ve tarzda bir darülmuallimîn açmaya lüzum görmemesinden ileri gelmiştir. Çünkü bütçemiz müsaidolsa dahi elimizdeki muallimlerimizin miktarı bizim arzularımızı maatteessüf tatmin edecek bir vaziyette değildir. Yani bu mahzur bütçemiz müsaidolsa dahi düşündüğümüz kadar bizi mektep açmaktan menetmemektedir. Çünkü fazla mektep açmak bendenizce hem yapılan masrafı akım bırakabilir, hem de şimdiye kadar devam eden vaziyeti devam ettirmekten başka bir netice istihsal edilemez. Binaenaleyh bu itibarla biz Yozgad'da masarifi Hükümet bütçesinden verilmek üzere bir mektep açamadık ve açamıyoruz. Bu mesele dola-

yısıyla diğer bir noktayı Heyeti Celilenize arz etmek faydalıdır zannındayım. Çünkü Maarif Vekâleti Darümuallimîn ve darümuallimat açamadığı yerlerde bir mesele karşısında kalıyor. Nitekim Yozgad'da aynı meseleyi tekrar ediyor. Maarif Vekâletine deniyor ki «Siz maddemki açacağınız darümuallimînlerden birisini bizim memleketimizde açmıyorsunuz, bırakınız bize; biz şimdiye kadar olduğu gibi masarifini İdarei Hususiyeden vermek şartıyla darümuallimîn açalım» Maarif Vekâleti buna razı değildir ve bu yoldaki müracaatlara müspet cevap vermiyor. Vekâlet böyle bir teşebbüsün aleyhinde olduğunu ifade etmektedir.

Nitekim Yozgad'a da aynı cevabı verdik. Çünkü efendiler! Bu müesseseler için birtakım masraf yapılmaktadır. Bu gerek muvazenei umumiyeden ve gerek idarei hususiyeden çıkarsın; binnetice milletin kesesinden çıkmaktadır ve bunun şimdiye kadar gördüğümüz vaziyete göre kısmen yüzde elli ve yüzde altmış nisbetinde israf edildiği ve hiçbir müsmir netice vermediği gözümüzün önündedir.

Müsaade buyurursanız Yozgad İdarei Hususiyesinin şimdiye kadar idare ettiği Darümuallimînin vaziyetini arz edeyim : Efendim! Yozgad Darümuallimîninin yirmisekiz talebesi vardır. Bunun için beşbin lira masraf yapılmaktadır. Heyeti talimiyesi üç kişiden ibarettir. Birisi idadî mezunu, birisi iptidaî mezunu, birisi de medrese mezunudur. Şüphesiz bu vaziyette olan bir müesseseye yapılan masraf boşa gidiyor demektir. Bu itibarla, ekseriyeti bu vaziyette olan darümuallimînler idarei hususiyenin masraf yapmasına biz itiraz ediyoruz. Zira bu suretle yetişen efendilerin malûmatları nâkıs oluyor. Efendiler, biliyorsunuz ki iptidaî maarifimiz maatteessüf çok geri kalmıştır. Bunun esbabı meyanında en kuvvetlisi para meselesidir. Birçok idarei hususiyeler, istihdam ettikleri muallimlerin birkaç aylığı verememek gibi elim bir vaziyet karşısında ve müşkülât içerisinde. Sonra hepimizin malûmudur ki, iptidaî mekteplerinde kullandığımız muallimlerin yüzde yetmişinin maaşı üçyüz, dörtyüz, beşyüz kuruştur ve yine hepimiz takdir buyurursunuz ki; bu kadar az bir maaşla bu mesleke, muallimleri raptetmek ve iptidaî maarifimizin muallimlere verdiğimiz bu maaşlarla müsmir olacağına kaani olmak beyhude

bir şeydir. Yani bir an evvel elimizdeki muallimlere fazla maaş vererek maaşlarını tedahülde bırakmıyacak surette bir vaziyet almak mecburiyeti karşısında bulunuyoruz. Hattâ bunların bir kısmı bütçesinden yedi, sekizbin, hattâ bazı yerler on, oniki bin lirayı Darümuallimîn için hasrederse yine oradaki sıkıntı ve muallimlerin sefaleti ve perişanîsi devam edecektir. Maarif Vekâleti bunun içindir ki; darümuallimînler İdarei Hususiyeden para verilmesine taraftar değildir.

Yozgad Darümuallimîninin vaziyetini izah ederken bu darümuallimînin, birisi idadî diğeri iptidaî ve üçüncüsünün de medrese mezunu üç efendinin elinde kaldığını arz etmişim.

Bunlar, şüphe yok ki memlekete muallimîni yetiştirecek bir müessesede muallimlik yapamazlar. Fakat bir iptidaî mektebinde pekâlâ muallimlik yapabilirler. Biz bunları böyle darümuallimînlerde toplarsak Yozgad'da üç iptidaî muallimî noksan kalıyor demektir. Yozgad'dan aldığım malûmata göre buranın yediyüz tane köyü vardır.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Yozgad değil, Bozok.

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Devanla) — Evet Bozok'un bu yedi yüz köyünden ancak ellisinde, kasaba ve köy dâhil olduğu halde, mektep vardır. Demek ki, İdarei Hususiyeye daha altı yüz elli köye muallim bulmak ve mektep açmak mecburiyetindedir. Darümuallimînde tahsil gören bu efendiler için daha on üç, on dört mektep açmak imkân dâhilinde değildir. Yozgad için temenni ettiğimiz bir mesele varsa o da İdarei Hususiyeden darümuallimîne sarf edeceğimiz, bu para ile iptidaî mektepleri açınız, bu parayı iptidaî maarifimize tahsis ediniz, muallimlerinin maaşını aybeay veriniz. Tavsiyem bundan ibarettir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim Yozgad Darümuallimîni (Bozok sesleri) Bozok, livânın heveti umumiyesi, Yozgad, livânın merkezidir. Bu mektep bundan iki sene evvel masarif ve maaşatı varidatı mahalliyeden temin edilerek İdarei Hususiyeye tarafından leylî olarak küşadedilmişti. Bu sene ikinci devresine intikal ediyor. Vekil Beyefendinin de buyurdıkları gibi mektebin birinci senesinde yirmi sekiz talebesi vardır.

RASİH Ef. (Antalya) — Birinci sınıfta mı, yoksa bütün mevcudu mu?

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Mektep daha birinci devresinde olduğundan birinci sınıfta yirmi sekiz talebesi vardır. İkinci devre, yani bu sene için birinci sınıfa almış talebe için mahallinde hazırlık yapıyor. Bundan başka da ihzari sınıfı; yani Darümuallimînin birinci sınıfına hazırlanmak için de otuz talebelik bir ihzari sınıfı hazırlamak üzeredirler. Sene iptidasında İdarei Hususiye bütçelerinin tanzimi esnasında Vekil Beyefendi «Darümuallimînler Eylül iptidasından itibaren Muvazenei Umumiye-den idare edilecektir. Siz bütçenize altı aylık masraf koyunuz diyor. «Encümeni Vilâyet de tabii bu işara iptinaen yalnız altı aylık tahsisat koyuyor. Maarif Vekâletine de altı aylık için müracaat ediyorlar. Tabii biz de mektebin altı aylık tahsisatını bütçemize ithal etmiştik. «Muvazeneden verilecekse vakit geldi, tahsisat veriniz. Mektebin maaşatının idaresi lâzımgeliyor» diyorlar. Sonra Maarif Vekâleti - bilmiyorum kaç muntakada - umumi darümuallimînler açacağını ve Yozgad Darümuallimîn talebesinin de behemhal oralara nakledilmesini emrediyor. Vekâletin bu emrini Yozgad'dan bize yazıyorlar. Vekil Beyefendinin de buyurdıkları veçhile kendilerine müracaat etik. Dedik ki : «Bu açacağımız mektepler kaç yerededir? - Hatırım'da kaldığına göre - şimdilik on iki yerededir. İki yüz talebelik, leyli darümuallimînler açacağız ve bu darümuallimînlerden çıkan efendilerle bütün Türkiye köyleri iptidaî mekteplerinin muallimlerini idare edeceğiz» dediler. Bizce buna imkân yoktur. Olsa bile bu darümuallimînlere girecek talebe, mektep hangi mahalde açılmışsa ora köylerine muallim olacak ve bu muallimler oralara inhisar edecektir. Meselâ : Konya'da açılan bir darümuallimîne gitmesi için Yozgad'da bulunan bir efendi icbar edilse dahi, o efendiyi Konya'ya gönderip tahsil ettirmeye imkân yoktur. Vilâyat merkezlerinde leyli olan idadilerde, ancak merkezi vilâyete merbut olan kazalara munhasırdır. Bendenize köylerde açılacak köy mektepleri için böyle umumi darümuallimînlerden çıkacak efendilere ihtiyacolmasa gerektir. İdarei hususiyelerin açacağı darümuallimînlerden çıkacak efendiler, iki senelik, üç senelik köy mektepleri muallimliklerine çoktur bile. Aynı zamanda bir memlekette - Vekil Beyefen-

di kendileri de itiraf buyurdular - yediyüz köyden mürekkebolan bir livanın mektepleri ancak böyle varidatı mahalliyeye açılmış ve oradan yetişecek muallimlerle idare olunabilir. Vekil Beyefendi «bu mektebin muallimleri üç zattır; birisi medrese talebesidir, birisi iptidaîden çıkmıştır, diğer birisi de idadî mezunudur. Bunların kudreti ilmiyesi, müktesebatı ilmiyesi bu muallimlikleri idare etmeye kâfi değildir» dediler. Mademki öyledir mektebi lâğvetmek-tense o muallimler yerine muktedir muallimler bulmak Maarif Vekâletinin vazifesidir. Bendeniz Maarif Vekâletinin idarei hususiye tarafından açılmış olan bir mektebi nasıl ve ne salâhiyetle seddettiğini ve bu hakkı hangi kanundan aldığını bilmiyorum. Diyorlar ki : Nisan tarihli Kanun bu hakkı Vekâlete vermiştir. Fakat size İdarei Hususiye Vilâyat Kanunu, vilâyet encümenlerinin, idarei hususiyelerin açmış oldukları darümuallimînleri seddetmek hakkını vermemiştir. Maarif Vekâletinin evvel-emirde bu darümuallimînleri kapamak için idarei hususiyelerin darümuallimînler açabilmesini meni için, Meclisi Âliye İdarei Hususiye Vilâyat Kanununun 82 nci maddesinin falan fıkrasının ilga veya tayyini teklif etmesi icabeder. Bu kanun ve bu hak mevcut iken Maarif Vekâletinin hod behod bu mektebi seddetmesi bilmem ki ne dereceye kadar kanunla kabiletviftir. Arkadaşımız İsmail Kemal Beyefendi Yozgad'ın Mutasarrıflığını yaptılar. Atâ Bey de orada bulundular. Yozgad yüzüymiyi müteaviz ihtiyat zâbiti vermiş bir memlekettir. Anadolu'nun ortasında yegâne münevver bir muhittir. (Yegâne değil, üçüncü derecede sesleri)

HAMDULLAH SUBHİ B. (İstanbul) — Münevver muhitlerden biridir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Devamlı) — Pekâlâ, üçüncü derecede olsun, beşinci derecede olsun, ehemmiyeti yoktur. Harbî Umumi bida-yetinde Yozgad'ın leyli talebesinin ne kadar olduğunu İsmail Kemal Bey pekâlâ bilirler. Bununla beraber oldukça münevver geçinen ve daha ziyade tenevvür etmek arzusunda bulunan böyle bir muhitin elinden darümuallimini almak, evlâdı vatani nimeti maariften mahrum bırakmak, bilmem ne dereceye kadar mucibi insaftır. Sonra bendeniz bu mektebin kapanmasını Teşkilâtı Esasiye Kanununun (vilâyet-

ler hususi hayatında şahsiyeti mâneviyeyi haizdir) fıkrasına bir tecavüz addediyorum. Binaenaleyh vilâyetler hayatı hususiye sahibidir, mektep açarlar. Bu darülmuallimîni seddetmek Teşkilâtı Esasiye Kanununun on birinci maddesinde tâyin edilmiş olan hukuka tecavüzdür. Bununla beraber Maarif Vekili Bey, mektebin seddi, takrir sahiplerinin tasavvur ettikleri şekilde sed değildir buyurdular. Bir mektebin müdürü alınır ve heyeti talimiyesine işten el çektilirirse bu, sed değilde nedir? Seddin başka türlü şekli nasıl olur? Bunu bendeniz anlamıyorum. Esasen bu sed keyfiyeti; Teşkilâtı Esasiyemizin millete bahsettiği hak ile de kabili telif değildir. Maksadım istizah falan değildir. Bilâkis bendeniz heyeti talimiyesi kaldırılmak suretiyle seddedilmiş olan mektebin açılması için vicdanı âlinize ve merhametinize dehalet ediyorum ve o yolda da bir takrir veriyorum. (Vicdanla olmaz, kanunla olur sesleri.) Kanundan ziyade vicdanın hâkim olduğu noktalar da vardır. Onu da biliniz!

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Adana) — Efendim! Arkadaşımız, Yozgad'daki Darülmualliminin bilhassa (işitemiyoruz sesleri) Efendim! Zaten evvelce de arz ettim: Maarif Vekâletinin muayyen mekteplerden daha fazla mektep açmasına en büyük mâni, elimizdeki muallimlerin mahdudolmasıdır ve biz bu on yerde darülmualliminler açarken memleketimizin her tarafına dağılmış olan kifayetsiz muallimlerimizi topluyoruz ve almak icâbediyor. Ancak bu sayede bugün bu on merkezde, istediğimiz şekilde, bizi tatmin edecek şekilde mektep açmak kabül olabilecektir. Bunun başka türlü olmasına imkân yoktur. Saniyen Yozgad'ın...

SAİB B. (Kozan) — Yozgad değil, Bozok!...

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Devamla) — Sâniyen Bozok'un ayrıca bir darülmuallimin istemesine, Maarif Vekâletince bir sebep de yoktur. Çünkü mevcut talebeyi esasen naklediyoruz. Açacağımız mektepler kendisine yakın muntakada bulunan talebeyi alacaktır.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Bir taneisini gönderemeyiz.

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Devamla) — Sâlisen bizim açacağımız bu darülmualliminler hakikaten memleketin ihtiyacını temin edecek talebeyi yetiştiremez. Buna biz de kaaniz. Fakat zamanla vesaitimiz çoğaldıkça, bütçemiz bilmem ne oldukça her sene bir iki mektep

açmayı ve memleketin ihtiyacına göre muallim yetiştirmeyi bir gaye ittihaz etmişizdir. Evet bugün açtığımız darülmualliminler memleketin bütün ihtiyacını temin edemez. Fakat gelecek sene bir ve öbür sene iki, ve bu suretle artırmak suretiyle zannederim memleketin ihtiyacına kâfi gelecek muallimleri yetiştirmek kabül olacaktır.

Bir noktayı daha arkadaşlar şey ettiler, buyurdular ki: Böyle başka muntakalardaki darülmualliminlere hiçbir yerden talebe gitmez... Halbuki elimizdeki vesait ve müracaat edenlerin adedi bu kanaatin hilâfıdır. Biz darülmualliminlere talebe almak için her tarafa tamim yapmışızdır. Şimdiye kadar fotoğraflarıyla beraber müracaat edenlerin miktarı yedi yüzü mütecevizdir ve mütemadiyen telgraf başında bizi sevk edin diyorlar. Binaenaleyh arkadaşlarımızın endişesine mahal görmüyorum. Talebe de bulacağız. Evet şüphesizdir ki, Yozgad'da açacağımız darülmuallimine gidecek talebeyle ondan iki gün daha uzakta açacağımız bir darülmuallimine gidecek talebe arasında belki bir fark vardır. Fakat herkesin muntakası dâhilinde ve herkesin ayağında darülmuallimin açmaya imkân yoktur. Bu talep Yozgad için olduğu gibi kazalar için de vârittir. Biz kaza talebesi, biz Yozgad'a gidemiyoruz, kazamızda da darülmuallimin açın demez mi?

Salâhiyet meselesine gelince: Efendiler! Demin arz ettiğim gibi, biz Yozgad'a demişiz ki: Talebelerinizi falan yere naklediniz, muallimleri size terk ediyoruz, iptidai mekteplerinizde istihdam edin. Ve kendileri mektep açmak istediği zaman biz mütalâamızı iradettik. Bizce idarei hususiyelerin ayrıca darülmuallimin açmasında şu noktadan mahzur vardır, doğru değildir. Buraya sarf edeceğimiz parayı iptidai mekteplerine sarf ediniz dedik ve yine Sırrı Beyefendinin pek hatırlarındadır ki, idarei hususiyelerin maarife ait bütçelerini tetkik etmek hakkı Maarif Vekâletine verilmiştir ve ondan sonra da Dahiliye Vekâletinin tasdikıyla bütçe kesbi katiyet eder. Yani gerek Dahiliye ve gerek Maarif vekâletlerinin idarei hususiyelerin yanlış ve lüzumsuz gördüğü masraflarını tayyettirmeye hakları vardır. Bütçe geldiği vakit Bozok Maarif bütçesine ait bir şey görürsek bunu kaldırmayı da bir vazife addederiz.

REİS — Efendim! Nizamnamei Dahilimiz mucibince sailin suali beş dakikayı tecavüz et-

mediği gibi cevap itası da yirmi dakikayı teavüz etmez ve sual için bir celsede ancak yarım saatlik bir müddet tefrik edilebilir. Binaenaleyh müzakere hitam bulmuştur. Ruznameye geçiyoruz.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Kifayet reye konmadı ki, ruznameye geçiyorsunuz.

REİS — Efendim sual neticesinde hiçbir şey reye vaz'edilemez. Sail ile mesul arasında ki, izahat ile iktifa edilir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Reis Bey, müsaade buyurun, söz istiyorum.

REİS — Söz vermiyorum Süleyman Bey!

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Sualin cevabı kâfi gelip gelmediğini neye sormuyorsunuz Reis Bey?

REİS — Sailin beş dakikalık sual hakkı vardır ve celseden sual için ancak yarım saat tefrik edilir. Binaenaleyh müzakere hitam bulmuştur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Sail sualinin cevabına kanaat hâsıl etmezse, usulü dairesinde, kanaat hâsıl edinceye kadar suallerine devam eder. Meclisin teamülüdür. Reisler sual sahibine cevap kâfi midir diye sorarlar.

REİS — Bendeniz nizamnameden başka teamül bilmiyorum.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Hiç, hava oldu, koca memleketin masarifi gitti.

REİS — Efendim Muhtacîni zürraa tavizan tohumluk ve çift hayvanatı ve alâti ziraiye vermek için tahsisat itası hakkındaki Kanunun tâyini esamiyle reye vaz'ında hâsıl olan netice şudur: (146) âza reye iştirak etmiştir ve lâyiha (146) reyle kabul edilmiştir.

Efendim! Lâyihai kanuniyenin kabulü münasabetiyle Kütahya Mebusu Receb Bey ve rüfekasının bir takriri vardır. Bu takrirden kanunun tatbiki ahkâmının tesrii İktisat ve Maliye Vekâletlerinden rica ediliyor. Binaenaleyh Vekil Beyefendiler mümkün olduğu kadar kanunun tatbiki ahkâmında sürat ve ehemmiyet göstereceklerinden dolayı takriri reyi âlilerine vaz'etmiyorum.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Posta kanunu lâyihası ve Posta ve Telgraf ve Adliye encümenleri mazbataları.*

REİS — Efendim Posta kanunu lâyihasının

hakiyei müzakeratına başlıyoruz : Oturalım. Zira Celse tatil edilmemiştir. **Müzakereye devam edeceğiz.** Posta Kanununun 30 ncu maddesinin dördüncü fıkrasına bir madde müzeyyele ilâvesi talebediliyor. Takrir okunacaktır :

Riyaseti Celileye

Otuzuncu maddenin rabian fıkrasına âtideki maddenin bir fıkrai müzeyyele olarak ilâvesini veyahut mezkûr maddenin başka bir numarayla kabulünü teklif ederim.

Seferberlik ve harb esnasında bilûmum men-subini askeriyeeye gönderilen ve kezalik bunlar tarafından sevk edilen mektuplar ile yarım kilo sıklıktındaki paketler...

Lâzistan
T. Ekrem

REİS — Teklif bundan ibarettir. Emsali veçhile Posta Encümeniyle Muvazenei Maliye Encümenine havale ediyoruz.

Posta ve Telgraf Kanununun 32 nci maddesini müzakere edeceğiz :

F'ashî rabi
Memnuat

MADDE 32. — Evvelâ : Gerek Posta İdaresi ve gerek bileümle nakliyat şirketleri vasıtasıyla naklolunan posta paketlerine veyahut eşyayı ticariye nümuneleri ve gazetelerle evrakı sairei matbua ve masaliha mütaallik evrak derunlarına açık olsa dahi mekâtip veya bu mahiyette evrak vaz'ı veya bunların zuruf ve kuşakları üzerine muhaberat mahiyetini haiz işaret veya ifadat derci,

Saniyen : Kıymetli posta paketlerinden maada müraselât derununa meskûkât ve altın ve gümüş mamulâtiyle ahcarı zikriyem ve mücevherat ve bu kabil kıymettar mevad konulması,

Salisen : Kıymetli mukaddereli olmıyan mekâtibe posta bonoları müstesna olmak üzere evrakı nakdiye ithali,

Rabian : Her nevi müraselâta âdâp ve ahlâkı unumiyeeye mugayir ve muhilli âsayiş ve Hükümetçe vüعود ve intişarı menedilmiş olan mevadla tabiatları ve mahiyetleri itibariyle posta memurlarını tehlikeye ilka ve mevaddı muhabereyi telvis veya tahribedebilecek, mevad ve kabili istigal ve infilâk mevaddı nâriye ile mevaddı sairei mühlikeye ve canlı, cansız hayvanat ve haşerat vaz'ı,

Hamisen : Her novi müraselât üzerlerine tahkirâmiz ve tezyifi mutazammın adresler tahriri.

Sadisen : Memnuiyeti kavanin ve nizamati Hükümetçe tasrih edilen eşyanın ithali memnudur.

REİS — Efendim 32 nei madde hakkında söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) 32 nei maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim! Mesuliyet faslına geçiyoruz.

Faşlı hamis
Mesuliyet

MADDE 33. — Posta İdaresi, posta ve telgraf havalenameleri ve matlubatı âdiye tahsili, ceraid ve resâili mevkute abone kaydı muamelâtında kendisine tevdi olunan mebalîğden mesuldür.

REİS — Efendim bu maddeyi Adliye Encümeni aynen kabul etmiştir. Söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) Söz istiyen yok. Binaenaleyh 33 neü maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

34 neü maddeye geçiyoruz.

MADDE 34. — Taahhütlü mevaddın ziyandan şartı tediye olsa bile idare tarafından mürsile veya mürsilin talebi üzerine mürselünleyhe tazminat olarak yüz kuruş verilir. Tazminat talebinde bulunmaksızın vefat eden mürsilin hakkı talebi vârislerine intikal etmez.

REİS — 34 neü madde hakkında, söz istiyen var mı?

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Efendim maddede (yüz kuruş tazminat) muharrerdir. Halbuki bu yüz kuruş, mektupların kırk paraya sevk edildiği zamana aittir. Binaenaleyh bunun iki yüz elli kuruşa iblâğı ile ziyam bu suretle mâsuniyetini rica ediyorum. Bu yolda da bir takrir vermiyorum.

REİS — Başka söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) Söz istiyen yok. Binaenaleyh 34 neü maddenin müzakeresi hitam bulmuştur. Hakkı Târik Beyin takriri okunacak.

Riyaseti Celileye

Otuz dördüncü maddede muharrer tazminat miktarının iki yüz elli kuruşa iblâğını teklif ederim.

Giresun Mebusu
Hakkı Târik

REİS — Fahri Beyefendi, takrir hakkındaki mütalâatınızı izah ediniz.

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Efendim faşlı rabi'de görüldüğü üzere taahhütlü mektupların derununa evrakı nakdiye ve her hangi bir şey koymak memnudur. Binaenaleyh bir taahhütlü mektubun zıyaı bunun içine konulacak kıymetli bir şeyden değil, onu esasen sigorta etmiş olduğundan dolayı bir tazminatdır.

HAKKI B. (Van) — Ama mânevi bir kıymeti vardır.

FAHRİ B. (Devamla) — Evet mânevi kıymeti olabilir. Fakat olsa olsa bir mektuptur. Mânevi bir kıymeti olmasına mukabil de tazminat olarak yüz kuruş verilmektedir. Pek çok zamanlar vâkı olmuştur ki böyle mektuplar içinde kıymetli bir şey olduğu halde sahibi mektup için haizi ehemmiyet olmadığından yüz kuruş dahi almıyan mürselünleyhler vardır. Bunun için yüz kuruş kâfidir. Çünkü demin arz ettiğim gibi bu bir tazmin değildir. Mânevi bir zarara mukabildir. Kıymeti mukaddere yoktur. Kıymeti mukaddere olanlar için kıymetin aynen tazmini meşruttur efendim.

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Efendim, verilen izahatı kanaatbahş bulmuyorum. Bâzi müraselât vardır ki, onun için otuz kuruş posta parası tediye edeceğiz. Buna mukabil elimize geçecek tazminat ancak yüz kuruştan ibaret olacaktır. Bu yüz kuruş mutlaka mektupların mahallerine sevk için teminat makamında değildir. Behemal mektupların mahalline sevk için bu iki yüz elli kuruş gibi bir miktara iblâğ edilmelidir. Çünkü yüz kuruşla iktifa etmek bunun ziyamı teşvikten başka bir şey değildir. Postane birçok senelerden beri daima yüz kuruş vermektedir. O zamanlar mektubun adedi ancak kırk paraya sevk ediliyordu. Bugün mektup ücretleri mademki çıkarılmıştır, tazminat miktarının da çıkarılması her halde doğru bir hareket olur.

REİS — Sabri Beyefendi encümen namına noktai nazarinızı izah ediniz.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim, Târik Beyin mütalâatı iki noktaya istinadediyor. Birincisi, tezyidi ücret, ikincisi de zarar mukabili. Bir kere tezyidi ücrete gelince; tezyidi

di ücret yoktur. Kanunun bugünkü hali da-
ima tenzili ücrettir. Çünkü kırk para altının
bugünkü mukabil kıymeti yedibuçuk kuruş-
tur. Demek ki yüz kuruş vaktiyle yedibuçuk
lira mukabili olduğu halde bugün beş yüz ku-
ruşun mukabili oluyor.

İkincisi bu parayı koymaktan maksat bir
taahhüt, bir emniyet muamelesidir. Orada İda-
re onu bir kuvvei teyidiye olmak üzere yüz
kuruş olarak kabul ediyor. Yoksa hiçbir va-
kitten bu parayı teydiye ederken mevaddi taah-
hüdiyenin gerek mânevi olsun, gerek maddî
olsun kıymeti diye vermiyor. Yalnız taahhü-
dün mukabili olarak bir kuvvei teyidiyedir.
Eğer paketin kıymeti varsa, yahutki sahibi
tarafından şöyle olduğundan dolayı kıymeti
artırılmışsa kanunun diğer maddeleri mucibi-
nce kıymeti mukaddereli olarak, yahut ki kıy-
metli paket olarak postaya tevdi eder ve sevk
ettirebilir ve yüz kuruşun azlığından posta İda-
resince bir suiistimalât olmamıştır. Efendim, ol-
sa da pek nadirdir. Mevaddi taahhüdiyede sui-
istimalât yoktur efendim.

REİS — Hakkı Târik Beyin tahririni nazarı
mütalâaya arz ediyorum. Kabul edenler ellerini
kaldırsın. Nazarı mütalâaya alınmamıştır. Otuz-
dördüncü maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'edi-
yorum. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kal-
dırsın. Kabul edilmiştir efendim.

MADDE 35. — Kıymeti mukaddereli me-
kâtip ile kıymetli ve kıymetsiz posta paketle-
rinin kısmen veya tamamen ziya' ve hasarı ha-
linde mürsillerine veya mürsillerin talepleri üze-
rine mürselünileyhlerine ziya' ve hasara uğrı-
yan miktarın kıymeti hakikiyesi tazmin edilir.
Şu kadar ki bu tazminat hiçbir ahvalde kıy-
metsiz paketler için yüz kuruşu ve kıymetli me-
kâtip ve paketler için dahi kıymeti mukaddere-
yi tecavüz edemez. Bu nevi müraselâtın tazmi-
natlarını talebetmeksizin vefat eden mürsillerin
hakkı talepleri vârislerine intikal eder. Esham
ve tahvilâtın kıymeti hakikiyesi bunların pos-
taya tevdi edildikleri gün Dersaadet borsasında-
ki fiyattır.

REİS — Efendim otuzbeşinci madde hak-
kında söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) Söz
istiyen yok, Hakkı Târik Beyefendinin bir tak-
rirî var okunacak :

Riyaseti Celîleye

35 neid maddede muharrer olup kıymetsiz
paketlere aidolan yüz kuruş tazminat bunların
bendiye masraflarına bile tekabül etmiyeceği
için bu miktarın ikiyüz elli kuruşa iblâğını
teklif ederim.

Giresun Mebusu
Hakkı Târik

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Deminki
mâruzatın aynen bu madde hakkında da vâ-
rittir. Burada kıymetsiz paketler için yüz ku-
ruş tazminat konulmuştur. Halbuki bu paketle-
rin bendiye masrafı lâakal yüz kuruşa balığ
olabilir. Bu zıyaı teşvikten başka bir şey de ğil-
dir. Harbî Umumide kıymetli paketlerin muh-
teviyatı alınarak, boş olarak gönderilmiştir.
Binaenaleyh buna mâni olmak için hiçolmazsa
bu tazminatın ikiyüzelli kuruşa iblâğını rica
ederim.

SABRÎ B. (Saruhan) — Efendim meseleyi
teşrih etmiyeyim, demin arz ettim. Mektupların
zıyaı daima suiistimale atfolunarak tazminatın
ikiyüzelli kuruşa iblâğı teklif ediliyor. Halbuki
idare suiistimale mütecasir olan memurları daha
çok mühim şeylerle tecziye eder. Kendisini az-
leder, tenzili sınıf eder. Binaenaleyh bu ahval
ve endişeye karşı idarenin tedabir ve cezaları
daha mühim ve daha şiddetlidir. Binaneleyh
teyidi ücretle lüzum yoktur.

TAHİR B. (Giresun) — Evvelce kaç kuruş
alınıyordu? Harbî Umumiden evvel ücretlerde
tenzilât vardı.

İSMAİL KEMAL B. (Çorum) — Esham ve
tahvilâtın kıymeti hakikiyesi deniliyor. Esham
ve tahvilâtı postaya verdiğimizizde olabilir ki; beş
yüz, altı yüz, bin liralık kur'a isabet eder ve bu
posta memurlarına malûm olur da o tahvilât
mektubunu alırsa o zaman yalnız kıymeti mu-
kadderesi kâfi midir?

SABRÎ B. (Saruhan) — O vakit mütecasir
hakkında mahkemeye müracaat olunur. Mahke-
me de ondan tazminat talebeder.

REİS — Hakkı Târik Beyefendinin tahrirle-
rini nazarı mütalâaya alanlar lütfen el kaldırsın...
Alınmamıştır efendim.

Otuz beşinci maddeyi reyî âlilerine vaz'ediyo-
rum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul
edilmiştir efendim.

Otuz altıncı madde okunacaktır efendim.

MADDE 36. — Posta İdaresi ancak mürselâtin mürselünileyhe tesliminden sonra bedeli meşrut miktarından mesulüdür.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Bedeli meşrut nedir? İzah etsinler.

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Efendim bedeli meşrut demek, bazı yerlere gönderilen bir paketin üzerinde mürsili tarafından tediyesi istenilen ve şart konulan bedelin tahsilî demektir. Yani bâzı mürsiller tahsilât için doğrudan doğruya Posta İdaresini tavsi ediyor. Mürselünileyhin paketin ücreti olan veya kıymetine muadil bulunan ve mürsil tarafından gösterilmiş bedel ne ise o bedel mürselünileyh tarafından tediyeye edilmedikçe o paket kendisine tevdi edilmez. Binaenaleyh yüz kuruş vereceksiniz, paketleri alacaksınız, deniyor. O yüz kuruş verilmeyince paket alınmaz. Posta İdaresi yüz kuruştan ancak paketi teslim ettikten sonra mesul olur.

REİS — Efendim 36 ncı madde hakkında başka mütalâa var mı? 36 ncı maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Efendim 37 ncı madde okunacak :

MADDE 37. — Ânifen beyan olunan ahval haricinde Posta İdaresi ifa ettiği muamelâtın dolayı hiçbir mesuliyet kabul etmez.

REİS — 37 ncı madde hakkında söz isteyen var mı? Otuz yedinci maddeyi aynen reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Otuz sekizinci madde okunacak :

MADDE 38. — Evvelâ; zıya mürsilin hata ve tekâsülünden veya muhteviyatın tabiatı iktizasından veyahut ki, esbabı mücbireden tevelli-dettiği,

Saniyen: Mevaddı memnuayı havi bulundu-ğu,

Salisen : Esbabı mücbireden nâşi vesâikı ku-yudiyenin zıyâı hasebiyle sahibine teslimini ispat mümkün olamadığı,

Rabian: Kıymeti mukaddereli mürselâtin kıymetli mevaddı ihtiva eylediği veya muhtevâlarına hile maksadiyle kıymeti hakikiyeden fazla kıymet takdir olunduğu surette otuz beşinci madde muharrer mesuliyetleri deruhde etmez.

REİS — Efendim, otuz sekizinci madde hakkında söz isteyen var mı?

ZEKİ B. (Gümüşane) — Yalnız bir sualım var: Posta İdaresi hangi şeyleri esbabı mücbireden addediyor?

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Efendim esbabı mücbire, postanelerin yanması, postayı nakleden gemilerin batması ve harekâtı arziye sebebiyle evrak ve sairinin bulunamaması gibi şeylerdir. Bunlardan maada esbabı mücbire telâkki edilip veyahut edilmemesi iktiza eden şeyler vardır ki, onlar indelmühakeme verilecek karara tâbidir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Bu gibi ahvali fevkalâde olmuş olur. Fakat posta giderken bir hücumâ mâruz kalır, soyulursa bunu da esbabı mücbireler meyanında mı addedeceğiz? Buyurduklarınız ahvali fevkalâdeden ibarettir.

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Arz ettiğim gibi şeyler esbabı mücbiredir. Yani Posta İdaresinin elinde olmayan şeyler, gemi batar, yangın zuhur eder, harekâtı arziye vukubulur. Bunlar esbabı mücbiredir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Mürsilin bunda hata ve sevabı nedir?

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Mürsilin bunda hata ve savabı, meselâ bir şişe gönderiyor, fakat bu şişeyi bir tenekte içerisine koyup üzerini iyice sarmaz, ondan sonra mâyi' ise dökülür. Posta İdaresi bundan dolayı mesuliyet kabul etmez. Çünkü evvelce kendisine bunu tarif eder. O şişe evvelâ tenekte kutu içine konulacak, ondan sonra tahta içerisine konulacak, etrafına talaş falan konularak o şişenin kırılmaması temin edilecek, bunlar yapılmaz, o koli de kırılırsa tabii bundan dolayı mesuliyet kabul edilmez.

KÂZİM B. (Ergani) — Efendim otuz yedinci maddede (ânifen) diye başlanmış,, buna bir ke-re (âtiyen) denilmek lâzımgelir. (Geçti o sesleri)

REİS — 38 ncı maddeyi müzakere ediyoruz.

KÂZİM B. (Ergani) — O halde otuz sekizinci maddede «zıya' mürsilin hata ve tekâsülünden veya muhteviyatın tabiatı iktizasından yahut ki...» buradaki (ki) tâbirine lüzum yoktur, hazfı lâzımgelir.

REİS — Mütalâatınız şekle aittir.

KÂZİM B. (Ergani) — Evet efendim şekle aittir.

ALİ ŞEVKET Ef. (Giresun) — Efendim otuzsekizinci maddede ziyâ mürsilin hata ve tekâsülünden dolayı vâkı olursa posta idarelerinin mesuliyet kabul etmeyeceği mezkûrdur, bu hata ve tekâsülün ise muhtevanın tabiatı iktizasından veyahut bentlerin mesafatı baideye nakle tahammül edemeyecek derecede yapılmasından ibaret gösteriliyor ve bundan dolayı posta idarelerinin mesuliyeti kabul edemeyeceği zikrediliyor. Bendenize kalırsa bu gibi evrakı tetkik etmek ve mürsilin tekâsülü olup olmadığını anlamak lâzımdır ve bu bence gereği gayet sehildir. Bu gibi evrak postaneye geldiği zamanda postanede memurlar tarafından bunlar hatalı mıdır değil midir, bu tetkik edilmelidir ve bu basit olan muamele yapılmalıdır, hatasız bulunduğu ve tekâsül olmadığı sureti katiyede tahakkuk ettikten sonra sevrek edilmeli, yoksa böyle sureti katiyede hata ve tekâsül olup olmadığı tetkik edilmediği takdirde postaneye verilen bir paketin ziyayı postanenin hatasından mütevellit olsa bile bunun bendinde bir hata olduğu veya bir noksan bulunduğu ileri sürülecektir. Zannederseniz mürsillerin ekserisi bu gibi bentlerin iyi yapıp yapılmadığına vâkıf olamaz. Olsa bile mahzurlardan hâlî değildir. Binaenaleyh bu gibi koliler, evvelâ memurları tarafından tetkik, hata veya tekâsül olup olmadığı tahkik edilmeli, ondan sonra kabul olunmalıdır. Binaenaleyh buradaki hata ve tekâsül gibi maddeler tayyedilmelidir ve sureti katiyede otuzbeşinci maddede gösterilen mesuliyetin ahkâmı tahdid edilmelidir. Bu mesele hakkında bir de takrir veriyorum.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim mürsilin hata ve sevabı hakkında şimdi efendi hazretlerinin dermeyan buyurduğu mütalâat vârid olamaz. Binaenaleyh şayanı kabul değildir. Çünkü posta idareleri koli geldiği zaman bunun içinde ne vardır? Bunu tahkik etmez ve zannederim posta idaresinin bu tarzı hareketi posta idaresinin lehindedir. Binaenaleyh olabilir ki mürsil, postaya tevdi ettiği pakette şekerin yanına imcecek bir kâğıt içerisine sardığı biberi de vaz'eder. Paket yolda yurttır, şeker ile biber yekdiğerine karışır ve bir şeye yaramaz, bundan dolayı posta mesuliyet kabul etmez. O, kendi hatasıdır. Onun için şekerle biber yekdiğerine karıştıracak surette

icabeden tedabir ne ise mürsil onu yapmalıdır. Posta İdaresi vazifesini yapmıştır. Ona tenbih etmiştir. Bu mevaddı şu suretle sar, demiştir. Bu sebeple idareye hiçbir mesuliyet teveccüh etmez.

Eşkiya meselesine gelince; eşkiya esbabı mücbireden değildir. Eşkiyanın tedibi Hükümetin vazaii asliyesindedir. Eşkiya vurgunların Hükümet tazmin eder. Onun için bu endişe vârit değildir. Eshabı mücbireden maksat, ahkâmı umumiyemizde mündericolduğu üzere, gerek Hükümetimizin, gerek kudreti beşeriyenin taallük etmeyeceği ahvâldir. Bunu zaten kavanini umumiyeye şerh ve izah eder. Postane için bundan ayrı bir esbabı mücbire yoktur. İdarece tanınması lâzımgelen esbabı mücbire, ahkâmı umumiyede dâhil olan esbabı mücbiredir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Müsaade buyurunuz, bir sual sorayım: Madem ki, postane bir kolinin içerisini açıp bakmıyacaktır, o halde kıymeti mukadderele mevaddı ihtiva edip etmediğine nasıl kesbi ittıla edecektir?

SABRİ B. (Saruhan) — Bunun için muhtelif eşkâl vardır. Bir şakî postayı vurur, dağdan dağa kaçarken havaleyi öteye beriye atar. İçerisinde bulunan bu kıymetli paketler, koliler kırılır. Tabiidir ki, postane bunu tazmin etmekle mükelleftir. Mürsil postaneye müracaat eder: «Benim paramı veriniz, eşkiya vurmuştur, sizin takibinize intizara vaktim yoktur» der. İdare de kıymeti mukaddereyi verir. Hükümet çuvalı eşkiyanın elinde yakalar. İdare perişan bir halde bulunan kolilere bakar, beş bin lira diye yazılan paketin içerisinde beş yüz liralık kumaş çıkar. O vakit der ki: «Efendi! Senin hakkın yoktur çünkü pakete koyduğun mal beş yüz liralıktır veyahut iki yüz elli liralıktır.» Eğer tazminat vermemiş ise kıymeti hakikiyeye göre tazminatı verir. Vermişse fazlasını istirdadeder. Muamele bu ve emsali suretlerle vâkıdır.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Buyurduğunuz muamele ziyaa uğriyan şey ele geçtiği takdirde hâsil olacak vaziyettir.

SABRİ B. (Saruhan) — Ele geçmezse kıymeti mukaddere verilir efendim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Halbuki burada umumîdir.

SABRİ B. (Devamla) — Yani daima tahakkuk etmek kaydıyla meşruttur. Bunlar artık gayet bedihiyattandır. Bu gibi şeyler kanuna girmez.

TAHIR B. (Giresun) — Bendeniz esbabı mücbire hakkında söyleyeceğim. Bu esbabı mücbire nedir? Müphem bir kelimedir. Meselâ posta idarehanesi çok vesaitte muhtaçtır. Beş bin liralık bir postayı, yüz binlerle lirayı muhtevi olan paketi lâlettâyin beş yüz kuruşluk bir hayvana yükletip gönderiyor. Malûmualinizdir, bizim kazada otuz bin liralık posta kayboldu. Bu epey bir meseledir. Bu postayı yüklemiş oldukları hayvanı görseydiniz, gülerdiniz. Hem de birçok derelerden geçmiş. Bu beş liralık bir attı, Posta sürücüsünün de beş yüz liralık bir kefaleti vardı. 120 - 130 bin liralık postayı buna teslim etmişlerdi. Biz buna karşı gülmekten başka bir şey yapmadık. Böyle beş yüz kuruşluk bir atın üzerinde (120 - 130) bin liralık bir postayı derelerden gönderiyorlar. Postacı türlü ifadelerde bulundu. Kâh dedi ki; dereden yuvarlandım, düştüm, kâh çantayı denize düşürdüm, dedi. Kâh çantanın kolu kırıldı dedi. İdare, demek ki bunu bir esbabı mücbire addedecek ve yüz binlerce lirayı böyle esbabı mücbire vardır, diyerek kapativerecek. Bunu izah etmek lâzımdır. Böyle müphem kelimelerin kanunda bulunması doğru değildir. Bu usul artık bitmiştir. Bunları izah etmeli.

SABRİ B. (Saruhan) — Hakikaten hayvanlarımız zayıfladı. Bu, calibi dikkattir. (Händler) Fakat ne yapalım ki insanlarımız da zayıfladı. Harb münasebetiyle, ahval münasebetiyle. İnşallah yakında hayvanlarımız kuvvetlenir, postayı kuvvetli hayvanlarla naklederiz. Fakat unutmamalı ki bir kaidedir : İnsanlar muhit vesaitiyle çalışır. Posta İdaresi bunu temin etmekle mükelleftir. Posta İdaresi muhitin müsaidolmadığı vesaiti ihzar edemez. Ancak muhitinin icabatına göre çalışır ve esasen bu iş kendisinden ziyade memurîni mülkiyeye aittir. Çünkü müzayede ve münakasayı onlar ifa ederler. Bu; Posta İdaresine taallük eder bir mesele değildir.

Tazminat meselesine gelince; hiçbir vakitte idare lâgar hayvandan dolayı tahaddüs eden mesaili esbabı mücbireden addedemez. Esbabı mücbireyi arz ettim. Esbabı mücbire, ancak kudreti beşeriyenin fevkinde olarak hâdis olan

ahvaldır. Onun için bu gibi endişeler vârit değildir.

REİS — Efendim başka söz alan yok, bir takrir var, onu okuyacağız.

Riyaseti Celileye

38 nci maddenin birinci fıkrasında (ziya' mürsilin hata ve tekâsülünden) kelimelerinin tay ve terkiyle mütebaki maddenin (ziya', mürasalât muhteviyatının tabiatı iktizasından ve yahut ki esbabı mücbireden tevellüdeylediği) şeklinde kabulünü teklif ederim.

15 Eylül 1339

Giresun Mebusu

Ali Şevket

REİS — Efendim takriri nazarı itibara alanlar lütfen el kaldırsın. Nazarı itibara alınmamıştır.

Efendim Kâzım Bey, buradaki (yahut) kelimesinden sonra (ki) zaittir. Bunu kaldıralım diyor. Bu hususta fikriâliniz nedir? Hakikaten (ki) fazladır. (Doğru sesleri) (ki) yi kaldırıyoruz. 38 nci maddeyi aynen reyîâlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Bileümle mebalîğ ve müraselâtin postaya tarihi tevdiinden itibaren bir sene mürurundan sonra mürsilin tazminat talebine hakkı kalmaz. Tazminat baistida talep tarihinden itibaren nihayet bir sene zarfında verilir. Ancak bu müddetin inkızasında zayıyatın vukuu esbabı mücbire haylûbetiyle tahakkuk edemediği takdirde tazminat itası tahakkuku neticeye ve zayıyat ve hasaratın esbabı mücbireye istinadi hakkında ihtilâf zuhurunda dahi mahkemei aidesinin netice ve hükmüne muallâktır. Mürsilin idarece itası takarrür eden tazminatı istîfa eylemek hakkı mebalîğ ve müraselâtin tarihi tevdiinden itibaren iki sene mürurundan sonra sâkıt olur. Tazminatı ita edilen müraselât esbabının bu müraselât üzerindeki kâffe hukuku İdareye intikal eyler.

REİS — Efendim müsaade buyurunuz. Madde nâkis okunmuştur. Bendeniz tadilâtı arz ettikten sonra maddeyi tam olarak okuyacağım. Efendim bu maddede iki tadil vardır. Birisi Muvazenei Maliye Encümeninin tadilidir. «Baistida talep tarihinden itibaren bir sene zarfında» denilmiştir. Halbuki Muvazenei Maliye Encümeni bunu «altı ay» olarak tadil etmiştir.

Diğeri Adliye Encümeninin tadilidir. «Tarihi tevdiinden itibaren iki sene» denilmiştir. Adliye Encümeni bunu «üç sene» diye tadil etmiştir. Binaenaleyh encümenlerin bu tadilatını kabul edenler el kaldırsın, kabul edilmiştir. Tadil veçhile maddeyi tekrar okuyorum.:

Madde 39 - Bileümle mebalîğ ve müraselâtin postaya tarihi tevdiinden itibaren bir sene müdurundan sonra mürsilin tazminat talebe hakkı kalmaz. Tazminat baistida talep tarihinden itibaren nihayet altı ay zarfında verilir. Aneak bu müddetin inkızasında zayıatın vukuu esbabı mucbire haylûletiyile tahakkuk edemediği takdirde tazminat itası tahakkuku neticeye ve zayıat ve hasaratın esbabı mücbireye istinadı

hakkında ihtilâf zuhurunda dahi mahkemei adlesinin neticei hükmüne muallâktır. Mürsilin idarece itası takarrür eden tazminatı istifa eylemek hakkı mebalîğ ve müraselâtin tarihi tevdiinden itibaren üç sene müdurundan sonra sâkit olur. Tazminatı ita edilen müraselât ashabının bu müraselât üzerindeki kâffe hukuku İdareye intikal eder.

REİS — Efendim 39 ncu maddeyi kabul buyurulan tadiller veçhile reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim. Faslî sâdisin müzakeresine geçmezden evvel on dakika Celseyi tatil ediyorum.

İKİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat : 4,05

REİS — İkinci Reisvekili İsmet Beyefendi

KÂTIPLER : Mahmud Bey (Siird), Falih Rıfkı Bey (Bolu)

REİS — Efendim Celse açılmıştır. Posta kanun lâyhasının altıncı faslına başlıyoruz.

Faslî sâdis

Ahkâmı cezaiye ve takibat

Madde 40. — Posta inhisarına tâbi mevaddı nakledenlerden bir liradan on liraya kadar cezayı nakdî alınır ve ayrıca da işbu kaçak müraselâtin iki kat posta ücreti istifa olunup bir katı bu kaçağı tutanlara verilir.

REİS — Efendim kırkinci maddenin son fıkrasını Adliye Encümeni ilâve etmiştir. Arzu buyurursanız son fıkrayı matbu lâyhaya ilâve ediniz. İlâve edilen mahalli okuyoruz, şudur :

«Ancak bir kazaya merbut olup posta teşkilâtı olmıyan köyler arasında ve yine bu kazanın köyleriyle hemhudut diğerkaza köyleri arasında teati olunacak evrakı muhabere kaçak addolunmaz.»

REİS — İşaret buyurdunuz mu? Bu hususta söz istiyen var mı?

AHMED HİLMİ B. (Kayseri) — Efendim bendeniz de böyle bir fıkranın ilâvesine lüzum olduğunu söylemek için söz almıştım. Hacet kalmadı.

REİS — O halde başka söz istiyen yok. Antalya Mebusu Ahmed Sâki Beyin tahriri vardır. Okunacaktır efendim :

Riyaseti Celileye

«Kaçak müraselâttan iki kat posta ücreti istifa edileceği ve bir katının müsadirlere verileceği kırkinci maddede tasrih edilmekteyse de kaçağın müsadirlere temin edeceği menfaat lâşey kabîlinden olduğundan müsadirlere verilecek ikramiyenin her halde cezayı nakdînin nisfî miktarı olması muvafık olur fikrindeyim. Binaenaleyh maddenin berveçhi âti tadilini teklif eyleyim.

Madde 40. — Posta inhisarına tâbi mevaddı nakledenlerden bir liradan on liraya kadar cezayı nakdî alınır. Ve bu cezanın nisfî kaçağı tutanlara

verilir. Kaçak müraselâtın posta ücreti ayrıca iki kat olarak istîfa olunur.

Antalya
Ahmed Sâki

MÜNİR B. (Çorum) — Efendiler malûmuâ-liniz cezayı nakdî bir cürmün ikânî halinde tâyin olunmuş bir cezadır. Ve bu cezayı tâyin ve takdir doğrudan doğruya Devlete aittir. Binaenaleyh Devlete aidolan cezaların nısfını kaçağı tutanlara vermek doğru değildir. Bir kere esasen bu muvafık olmamakla beraber kaçakçılık yapan adamın cezayı nakdî ile mahkûm olması, bu hükümün kesbi katiyet etmesi uzun zamana mütevakıftır. Maksat eğer kaçağı tutanlara fazlaca para vererek bunları teşvik ise başka suretle terkiyetmek lâzımgelir. Meselâ kaçak olarak tutulan bir mektuptan iki kat posta ücreti alınır. Nısfı kaçağı tutanlara verilir diye bir şey konur. Yoksa bir cürüm mukabili olarak alınan cezayı nakdî ise, ki Hazineye aittir. Ve aynı zamanda bu cezaların tahsili zaten uzun zamana, mütevakıftır. Binaenaleyh kaçağı tutanlara verilmesi lâzımgelen mükâfatın böyle hem zamana mütevakıf olan bir paradan verilmesi esasen muvafık olmadığı gibi ve heme de maksadı temine hadim bir tedbir olamaz.

AHMED SÂKİ B. (Antalya) — Efendim cezayı nakdînin istîfası meselesi gayet mühimdir. Tabîî bu cezayı nakdînin Devletin Hazinesine aidolması lâzımgelir. Fakat öteden beri devairin nizamâtında bu gibi mevad mevcudolduğu veçhile böyle kaçakçılığın önü alınmak için böyle kaçırılan mevaddın üzerinden istîfa olunacak meblâğın nısfının müsadirlere verilmesi ekseri devairin ittihaz ettiği bir usuldür. Meselâ rüsumatta kaçak eşyanın müsaderesi neticesinde bunun tahakkuk edecek cezayı nakdîsinin nısfı müsadirlere verilir. Filvaki ahlâk noktai nazarından düşünülecek olursa böyle müsadirlere cezayı nakdînin nısfının verilmesi, belki bu şeyleri araştırmaya vesile olur. Fakat düşünürsek ki, bu kaçakçılığın men'i doğrudan doğruya Devletin menfaatine ve hukuku umumiyesine hadim olduğu için - bu müsadirlere cezayı nakdînin verilmesi keyfiyeti zannederim ahlâkî mütalâadan ziyade Devletin menafiini muhafaza etmek noktasından daha muvafıktır. Binaenaleyh Encümenin beyanatına bendeniz iştirak etmiyorum. Çünkü eğer yukarda olduğu

gibi iki kat posta ücreti istîfa olunur, bir katı bu kaçağı tutanlara verilir dersek olsa olsa posta ücreti yüz kuruş olur. Onun nısfı ise elli kuruş eder. O vakit hattâ vazifedar memur dahi, acaba kaçak eşya ve saire var mıdır, yok mudur diye tetkikata girişmez. Fakat bu cezayı nakdînin, asıl cezayı nakdî olarak alınan meblâğın nısfını müsadere vazifesiyle muvazzaf olan memura verirsek zannedersem daha ziyade teşvik ve tergiyedilmiş olur. Sonra bununla posta menafiine de daha ziyade hizmet etmiş oluruz ve temenni ederim ki, memleketimizde bu gibi kaçakçılık olmasın. Fakat he halde beşeriyet birçok nevakısla âbidedir. Bittabi kaçakçılık olacaktır. Fakat kaçakçılığın men'inin ancak beacak bu gibi tahdidat ile değil, bilâkis geniş bir suretle müsadirlere verilecek ikramiye ile mümkün olacağı kanaatindeyim.

İSMAIL KEMAL B. (Çorum) — Sonra birtakım insanların, şunun bunun üzerlerini aramak gibi haysiyeti şahsiyeyi muhil harekâtı vâkı olur. Hem hürriyeti şahsiyeyi muhil hem de ahlâk noktai nazarından muvafık değildir. Bu, reddedilmelidir.

RAİF Ef. (Erzurum) — Müsaade ederseniz bir sual soracağım.

REİS — Efendim müzakere hitam bulmuş ve takrirler okunmuştur.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim kanunun bu maddesinin tahririnde bir nokta eidden münakaşayı ve endişeyi mucibolmuştur. (İşitemiyoruz sesleri) Kanunun bu maddesinin tahririnde cezayı nakdî meselesi çok endişe ve münakaşayı mucibolmuştur. Hakikaten postada kaçakçılığı menetmek matlup ve mültezem bir meseledir. Fakat bu mesele efradı ahali ile o kadar alâkadardır ki, eğer bunun peşinde koşanlara fazla para vererek ıtma' edilirse aksi bir netice tevli dedebilir mi, edemez mi? Endişesi hâsıl olmuştur. Onun için muhbirlere veya muakkıplere verilecek paranın pek böyle câlibi dikkat ve her cebinde kâğıt görülecek kimsenin üzerine gitmesi gibi ahvali tevli dedeceği gibi birtakım tereddütler de hâsıl olmuştur. Bunun için pek ihtiyatlı ve mutedil bir fiyat konmuştur, fakat Heyeti Muhteremeniz tezyidine lüzum görürse o başka.

RAİF Ef. (Erzurum) — Kanunda muhbirler, muakkıplere deniyor. Tutanlardan maksadınız memuriyeti hasebiyle tutmuş olanlar mıdır?

Yoksa hariçten böyle tutanlar da mükâfat alabilecek mi?

«Bunlar falancadan tuttum» diyerek iade edenlere de mükâfat verilecek mi? Bu madde böyle bir hak talebine salâhiyet vermek mânasını tammun ediyor.

SABRÎ B. (Saruhan) — Umumîdir efendim. Bâzan Gümrük memurları tesadüf ediyor, sonra birtakımları da gelip haber veriyorlar, diyorlar ki, efendinin üzerinde yığınla mektup vardır. Hepsî vardır efendim. Aşağıdaki madde daha ziyade tavzih ediyor.

REİS — Efendim bu maddede Adliye Encümeni «Kaçakçılardan tutulacak mektuplardan alınacak iki kat posta ücretinin nısfı tutanlara verilir» diyor. Ahmed Sâki Bey ise takririnde «Posta ücretinden başka ayrıca cezayı nakdî alınır ve bunun nısfı bu muhbire verilir» şeklini iltizam ediyor. Binaenaleyh bu takriri nazarı mütalâaya alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Alınmamıştır. Efendim, Adliye Encümeninin ilâve ettiği fıkra ile, yani 40 ncı maddenin şekli muadeline aynen reyî âlinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Müsaadei mahsusâ istihsal etmeksizin posta pullarıyla istifayı ücretatta müstamel varakaları bey'edenlerden 40 ncı maddede beyan olunan cezayı nakdî ahz olunur.

REİS — Efendim, maddeyi Adliye Encümeni aynen kabul etmiştir, söz istiyen var mı?

ZEKÎ B. (Gümüşane) — Efendim, müsaadei mahsusâ istihsal etmeksizin bir şahıs posta pullarını nereden alabilir? Posta pullarını satmak doğrudan doğruya Hükümete aittir. Bunu izah buyursunlar.

SABRÎ B. (Saruhan) — Efendim, malûmu ihsanınız postaya her müracaat eden zat arzusu miktarında pul alabiliyor. Gelir postaneye, verin bana yüz liralık pul der ve gişe derakap ona pul verir. Çünkü tüccardandır. Böyle pul alanlar gidip bâzı yerde ticaret edebilir. Pulları olmayan adamlara sühulet göstereyim diyerekten pul satabilir ve bu suretle ticaret edebilir veyahut gayrimeşru surette elde edilebilir. Geçenlerde kanunun heyeti umumîyesini arz ederken söyledim. İdare kendi memurînin azlığından veya teşkilâtının fıkdanından dolayı halka sühulet göstermek için müsaadei mahsusâ ile bey'îye şubeleri aç-

acaktır. Böyle bey'îye şubesi olan yerlerde, yani müsaadei mahsusâyı haiz olanların satacakları pullarda ceza yoktur. Fakat müsaadei mahsusâyı iktiran etmeyen ve böyle alıp da hariçte satan veya gayrimeşru surette eline geçirenler, tabiidir ki, madde mahsusâyı göre tecziye edilecektir.

REİS — Başka söz istiyen var mı?

ZEKÎ B. (Gümüşane) — Nasıl alınabilir? Hangi bir tüccar tasavvur edebilirsiniz ki beş kuruş pul alır da beş kuruş on paraya satar? Ahali böyle zarara uğratılabilir?

MÜNİR B. (Çorum) — Efendim bu 41 ncı maddenin taallûk ettiği şey asıl posta inhisarına aittir. Nasıl ki mevaddı sabıkada sekizinci maddede diyor ki: «Posta İdaresi, posta pullarıyla istifayı ücretatta müstamel varakaların eşhası hukukiye tarafından bey'ini menetmek hakkını haizdir. Binaenaleyh bu bey' meselesi doğrudan doğruya bir inhisara tâbidir, üç pul, beş pul satmak meselesi değildir. Bir adam Posta İdaresine gelip de on bin kuruşluk pul istese idare verir, çünkü postadır. Şayet böyle fazla miktarda pul alan adam âdetâ bey'îye şubesi şeklinde satış yaparsa bu cezaya mâruz kalacaktır. Maahaza bu adamın bu fiili memnuu yapmasından dolayı hakkında takibat icrası, Posta İdaresi tarafından vâkı olacak talebe mutevakkıftır. Binaenaleyh müdde'umumî re'sen takibat yapmayacaktır. Bu suretle takibat icrası Posta İdaresi tarafından vuku bulan iş'ara göre yapılacaktır, buna ait madde aşağıda gelecektir.

HAKKI TARIK B. (Giresun) — Efendim maddede Münir Beyefendinin beyan buyurdıkları nokta çok doğrudur, fakat maddenin mutlak olması suiistimale müsaidolduğu cihetle...

SABRÎ B. (Saruhan) — İzah buyurun! Ne gibi?

HAKKI TARIK B. (Devamla) — Münir Beyefendi izahlarında, «Posta pulları ve muhabere varakaları fûruht edenler» diyor ki meselâ ben elli kuruşluk bir pul alırım ve yirmibeş kuruşluğunu arkadaşşıma satarım. Bu da bir bey' muamelesidir. (Fazladır sesleri) Hayır efendim, hiçbir zaman fazla değildir. Elli kuruşluk bir pul alıp yirmibeş kuruşluğunu satmak bir nevi bey'dir. Bu da cezayı müstelzimidir. Binaenaleyh maddeyi o şekilde tavzih etmelidir ki suiistimal vukuuna mâhal kalmasın.

REİS — Efendim Posta Encümeninin bu bapta mütalâası var mı?

SABRİ B. (Saruhan) — Arz ettim efendim.

REİS — Başka söz istiyen yok, 41 nci maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir. 42 nci maddeye geçiyoruz:

MADDE 42. — Hile maksadiyle kıymeti mukaddereli müraselâta kıymetli mevad vaz' olunmadığı veya muhtevalarına kıymeti hakikiyelerinden fazla kıymet takdir olunduğu surette mütecasirleri bir aydan bir seneye kadar hapsolunur ve kendilerinden on liradan yüz liraya kadar cezayı nakdî alınır.

REİS — Efendim maddenin son fıkrasını Adliye Encümeni okunan şekilde tadil etmiştir. Bu madde hakkında mütalâa var mı? 42 nci maddeyi Adliye Encümeninin tadili ve hile reyî âlilerine arz ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

43 ve 44 nci maddeleri Adliye Encümeni bir madde olarak, 43 nci madde olarak tanım etmiştir. Lütfen işaret buyurun.

MADDE 43. — Posta pullarını taklit veya sahtekârlık suretiyle tağyir eden ve ettiren ve bu makule taklit ve tağyir edilmiş posta pullarını bilerek satan veya sattıran ve bu makule taklit ve tağyir edilmiş posta pullarını Posta İdaresince nakli mücazolun evrak, eşya ve mekâtip üzerinde bilerek kullanan veyahut evvelce istimal ve iptal edilmiş olan posta pullarını mezkûr evrak ve eşya ve mekâtip üzerine vaz' ederek tekrar istimal eüret eden kimseler Kanunu Ceza mucibince mücazat olunur.

REİS — Efendim Adliye Encümeninin izahatı var mıdır?

MÜNİR B. (Çorum) — Efendim 43 ve 44 nci maddelerdeki efali memnua zaten Kanunu Cezada münderiç efali memnuadandır. Vakaa Kanunu Cezada muayyen olan efal ve ahvalin Posta Kanunu gibi hususi bir kanunda zikredilmesine lüzum yoktur gibi bir şey söylenebilir de Posta Müdiriyeti Umumiyesi, posta memurları bu kabîl efali memnuaya vâkıf değildir. Binaenaleyh buraya dercedilirse daha ziyade faydayı muciptir denildi. Encümen de bu noktai nazarı kabul etti. Şu kadar var ki: Bu 43 ve 44 nci maddelerdeki ibareler Kanunu

Cezada tâyin ve tasrih edilmiş olan efali memnuayı tamamiyle ihtiva etmiyordu. Binaenaleyh Adliye Encümeni bunları muaddel bir şekilde buraya dercetmektense Kanunu Cezanın 149 nci maddesinin zeylindeki ibareyi aynen buraya dercederek her iki maddeyi bir madde olarak kabul etmiştir. (Muvafık sadaları)

REİS — Başka bir mütalâa var mı efendim? 43 nci maddeyi Adliye Encümeninin tadili ve hile reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

45 nci madde 44 nci madde olmuştur.

MADDE 44. — Mekâtibi imha veya küşâdeden ve ettiren ve bilhassa buna malûmatı olan posta memurları Kanunu Ceza hükmüne göre mücazat olunurlar.

REİS — Efendim Adliye Encümeni bu maddeyi tadil ettiği için lütfen bu tadil olunan şekli kayıt ve işaret buyurunuz.

MADDE 44. — Posta ve sair makule vasıtalara tevdi olunan mekâtibi imha veya küşâdeden ve ettiren memur ve bilhassa buna malûmatı olan posta memurları... (Gürültüler) (Buna ne demektir sesleri)

REİS — Efendim oraya işaret buyurduktan sonra tashih kabildir. Adliye Encümeni bunu Kanunu Cezadan almıştır. Şekil sonra tesbit olunur.

...buna malûmatı olan posta memurları Kanunu Cezanın 129 nci maddesi mucibince mücazat olunur.

REİS — Münir Beyefendi. «buna» kelimesinin (bundan) kelimesine tahvili kabil midir?

MÜNİR B. (Çorum) — Efendim bunu Kanunu Cezadan aynen aldık. Kanunu Cezanın 129 nci maddesinde bundan bahsolunur. Orada yalnız imha kelimesi yoktur. Posta İdaresi postanelere tevdi edilen mekâtibin içerisinde bir kısmının da imha edildiğini ve bunu yapan memurlar hakkında da bir ceza tertibinin mümkün olmadığını söyledi. Bittabi bu cezanın tertibine imkân olmadığından mekâtibe taarruz ettirmek için, tabii mekâtibin masuniyetini müstelzim bir madde olmak itibarıyla (imha) kelimesi buraya ilâve edildi. Diğerleri tamamiyle Kanunu Cezanın 129 nci maddesinin aynıdır. Binaenaleyh, «buna» kelimesi «bundan» kelimesine tahvil edilmek suretiyle de maksat hâsıl olabilir.

REİS — Başka söz istiyen var mı? Söz istiyen yok, binaenaleyh, encümenin tadilen tek-lif ettiği maddeyi reyi âlilerine vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 45. — Bir mektup veya açık muha-bere varakasının vücut veya münderecatı hak-kında mesağı kanuni haricinde ifşaatta bulu-nan posta memurları on beş günden bir aya ka-dar hapis ve bir liradan yirmi liraya kadar ce-zayı nakdî ile mücazat olunurlar.

REİS — 45 nci madde hakkında söz istiyen var mı? Söz istiyen yoktur. Binaenaleyh, mad-reyi reyi âlilerine vaz'ediyorum.

MEHMED VEHBİ B. (Karesi) — Mesağı kanuni nedir? Biraz izahat alsak iyi olur.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim, buradaki mesağı kanuniden maksat, Kanunu Cezada mezkûr olduğu veçhile müstantık veya müd-deiumumilerin kendilerine haber verilmesi lâ-zımgelen kanuni mesaidir.

REİS — Efendim, başka söz istiyen yoktur, binaenaleyh, maddeyi aynen kabul edenler lüt-fen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 46. — Âharın namına gelen mürase-lâtı hile ve desise ile postanelerden ahzedener ve işbu müraselâtı bilerek veren memurlar üç aydan üç seneye kadar hapsolunur ve kendile-rinden bir liradan elli liraya kadar cezayı nak-dî alınır.

REİS — Efendim, Adliye Encümeni mad-deyi aynen kabul etmiştir. Bu hususta mütalâa var mı? 46 nci maddeyi aynen reyinize vaz'edi-yorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Ka-bul edilmiştir.

Madde 47. — Posta ve Telgraf ve Telefon İdaresince tâyin olunan posta ve telgraf müfet-tişleri ve merkez müdiranı, posta seyyar nak-liye memurları işbu kanunla menedilen ef'al ve harekâtı taharri ve tetkika memurdurlar. Me-murîni zabıta ile Rûsumat memurları dahi be-şinci madde ahkâmının ierasını teminen aynı salâhiyeti haizdirler. Esnayı taharriyatta elde edilen inhisara tâbi mevaddan mevritlelerinde iki kat ücret alınır.

REİS — Adliye Encümeni bu maddeyi ay-nen kabul etmiştir. Bu hususta bir mütalâa var mı? (Kabul, sesleri) Binaenaleyh, 47 nci mad-deyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul

buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edil-miştir.

Madde 48. — İşbu kanunun beşinci ve seki-zinci ve otuzikinci maddeleri mucibince memnu olan ef'al ve harekât hakkındaki takibat Posta İdaresinin talebi üzerine iera olunur.

REİS — Efendim Adliye Encümeni burada ufak bir tadili vardır : (İşbu kanunun beşin-ci ve sekizinci maddeleri mucibince memnu olan ef'al ve harekât) diyorlar, 32 nci madde-yi kaldırıyorlar. Tadil hakkında söz istiyen var mı? (İzah etsinler sesleri)

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Niçin tayediyorlar, tayya sebep var mıdır?

MÜNİR B. (Çorum) — Bu kanunun beşin-ci ve sekizinci maddelerine taallük eden cera-im mincihetin deavii şahsiyeden addolunur. Bi-naenaleyh bunların takibatının Posta ve Tel-graf İdaresinin talep ve müracaatına müte-vakkıf olması muvafıktır. Ancak 38 nci mad-dedeki memnuat zaten cürüm teşkil edecek bir mahiyette olmadığından takibatı müstelzim olamaz. Yalnız 38 nci maddenin evvelen, sani-yen, rabian ve sadisen fıkralarındaki memnuat esasen cürüm teşkil edebilir. Meselâ muğayiri âdâp birtakım tesavir basılmış, posta idarele-rine tevdi edilmiş, posta idareleri de badettevdi buna muttali olmuşsa tabî o tasvirleri basan-lar hakkında bir cezayı muayyen vardır. On-lar hakkında hukuku umumiye namına takibat yapılması lâzımgelir. Meselâ muhilli âsayiş bir-takım evrak ve resail ve beyannameler basıl-mış, kezaîk bir mükellefin hakkı telifine te-cavüz edilmiş, onun mezuniyeti olmaksızın eseri bir kimse tarafından tabedilerek neşre-dilmiş, Posta İdaresine tevdi edilmiş, bun-lar esasen memnudur. Bunların nakli de mem-nu olmakla beraber bunlar esasen cürüm teş-kil ederler. Bunlar hakkında hukuku umumi-ye namına takibat yapılması lâzımdır. Posta idarelerinin bunlar hakkında talep ve mür-aacaatna tâlikı gibi ahval hâsıl olursa bu muva-fık değildir. Ondan dolayı (38 nci madde) kelimesini buradan çıkardık.

AHMED SÂKİ B. (Antalya) — 47 nci mad-de mucibince takibat posta idarelerinin tale-bine muallâktır. Şimdi acaba Posta İdaresi, bu takibattan feragat veya takibat salâhiyeti kâ-milesini haiz midir?

MÜNİR B. (Çorum) — Hayır efendim, müd-dei umumilerin dâvayı tahrik edebilmesi için, Posta İdaresinin talebi lâzımdır. Badettalep öyle bir şey yoktur. Meselâ hukuku umumiye namına bir dâvaya vaziyed edilmiştir. Artık feragatin tesiri olamaz.

REİS — Buyurun Mazhar Müfid Bey.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim faslı rabi'deki memnuat kısmının (evvelen ve saniyen fıkraları) nın bu maddeden tayyedildiği anlaşılıyor. Değil mi efendim?

MÜNİR B. (Çorum) — Evet.

MAZHAR MÜFİD B. (Devamla) — O halde memnu olan «evvelen ve saniyen» fıkralarındaki ceraimin mürtekibi hakkında ne yapılacak?

MÜNİR B. (Çorum) — Zannedirim efendim, memnuat faslındaki 32 nci maddenin müzakeresinde de, bu cihete ait izahat verildi. Maahaza arzu ederseniz daha ziyade veririm. Maltûmuâliniz bir kere 32 nci maddedeki memnuatın ilk umumi neticesi olarak mahreç ve mevrit postanelerinde böyle memnu olan şeylerin nakil ve tevdiine posta memurları mecbur olmadığı gibi, bunun nakline dahi posta idareleri tavassut etmez. Şayet mahreç postanelerinden bu gibi memnu olan şeylerin nakline teşebbüt edildiği görülür ve memnu olan şeyler 4 ncü, 6 ncü fıkralarda beyan olunan mevaddan ibaret olursa şimdi de arz ettiğim veçhile zaten o kabûl şeylerin nakli cürmüne teşebbüs edilmesinden dolayı faili hakkında takibat icrası için Posta İdaresi keyfiyeti müddei umumiliğe haber verir. Meselâ mevaddı infilâkıye getirilmiş, bugün müskirat memnuiyeti var. Bunlar nakledilmek isteniliyor. Yok, bunlar değil de, birinci, ikinci, üçüncü fıkralardaki memnuattan ise, zaten bunlar için bir ceza yoktur; bunlar mahreç postanelerince kabul edilmez. Mevrit postanelerinde buna ittıla hâsil edilecek olursa, birinci fıkradaki memnu olan şeyler için iki kat ceza alınır. İkinci, üçüncü fıkralardaki memnuattan ise, bunun için ceza yoktur. Böyle bir mektup içerisine, evrakı nakdiye, yani kıymeti maddiye ve nakdiyeyi haiz birtakım zikriyem mücevherat falan konulmuşsa ve binnetice zâyî olursa bu adamla rın posta idarelerine karşı, Posta İdaresinin ittılar olmaksızın böyle bir şey vermiş olmasından dolayı tazminat iddiasına hakkı olmaz. Sonra her şahıs der ki; ben, şu mektu-

lumun içerisine veyahut şu paketin içerisine şöyle bir kıymetli şey koymuştum. Zâyî olmuştum, tazmin ediniz!. Posta idareleri, zımân ile mukayyet değildir. Bâzıları cezayı ihtiva etmektedirler. Çünkü zaten bunların izaası cürmü tevliideden ahvaldendir. Bâzıları da iki kat ceza itasına mecburdurlar. Bâzılardan dolayı Posta İdaresine mesuliyet terettübetmesi bedihiyattandır.

REİS — Efendim başka mütalâa var mı? 48 nci maddeyi Adliye Encümeninin tadili veçhile reyîâlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir. Yedinci faslın müzakeresine geçiyoruz.

Faslı sâbi'

Ahkâmı müteferrika

MADDE 49. — Müflislere ve ashabı ceraima ait mekâtîp, mehakim ve müstantiklerce tahriren vukubulacak talep üzerine postanelerden alınabilir. Sağîrler ve matuhlar ve mecnunlar ve mahcurlar ve vefat edenler namlarına gelen müraselât kanunen bunları tesellüme salâhiyet-tar olanlara verilir.

MÜNİR B. (Çorum) — Efendim bendeniz encümen namına değil, kendi namına bu bapta söz söylemek istiyorum. Bu faslı sâbi Adliye Encümeninde tetkik olunacak mevaddan değildir. Yalnız burada sağîr, mecnun ve matuh deniyor ki bunların hepsi mahcurın sınıfına dâhildir. Matuhlar da tahtı hacre alınırlar. Binaenaleyh mahcurın denilirse hepsini ihtiva eder zannedirim.

REİS — Efendim Münir Beyefendinin teklifini kabul ediyor musunuz? (Kabul sesleri)

BİR MEBUS — Müsaade buyurunuz. Mahcurının envayı vardır. Binefsihi ve bizatihi mahcur vardır. Hacir ile mahcur olanlar var. Binaenaleyh bu tafsilât ipka edilirse, yani madde aslı ile ipka olunursa daha ziyade vazih olmuş olur.

MÜNİR B. (Çorum) — Mecelleimiz hükümünce meczubolanlar, mecnun olanlar zaten sağîr addedilirler. Sağîrler ise zaten mahcurdurlar. Yani hükmü hâkime ihtiyaç yoktur. Süfühten dolayı olursa başkadır. Bunlar mahcuründen değildir. Onlar hükmü hâkimle mahcur olur.

REİS — Efendim Münir Beyefendinin bu tadil teklifini reyîâlilerine vaz'edeceğim. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmediği. Binaenaleyh maddeyi aynen reyîâlilerine vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir. efendim.

Efendim şimdi ellinci maddeyi okuyacağız, ki evvelece 51 nci madde idi.

MADDE 50. — Posta İdaresi otuzikinci maddenin fıkraî sâniye ve salisesinde musarrah mevaddı veyahut Gümrük Resmine tâbi eşyayı havi bulunduğu hissolanun dahilî ve haricî mekâtibin açılmasını ashabına teklif eder. Ademimuvafakatinden dolayı açılmasına imkân hâsıl olmyan dahilî mekâtibin küşat muamelesi re'sen iera ve haricî mekâtib dahi mahreçlerine iade olunur.

REİS — Ellinci madde hakkında söz istiyen var mı efendim?

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim, posta paketi olsa idi anlardım. Fakat bu mektuptur. Bunun hakkında encümen izahat versin! Mektubun içerisinde ne gibi şeyler gidebilir?

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim! mesele Kuran - ı Kerimin gayet musanna bir sahifesi evkaf müzelerinden aşırılmış, Avrupa'ya kaçırılmak isteniyor ve gayet kıymetli olan bu sahife mektupla gönderiliyor. Halbuki o, bir antikadır, mektup değildir. İşte bu ve emsalî gibi şeylere aittir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Bunu postane neyle anhyacaktır?

SABRİ B. (Devamla) — Bunu anlamak kolaydır. Zarfın bir tarafında yırtık olur veyahut ziyaya tutar, bakar, içinde yaldızlı bir şey görür veyahut zarf yırtılır. Hulâsa bunu anlamak mümkündür efendim.

HALET B. (Erzurum) — Bir heyet muvacehesinde küşadı şeklinde tadil elilmelidir. Çünkü re'sen küşadeder deniyor.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim zaten nizamnamede heyet huzurunda açılacağı musarrahtır.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim, bendenize bu dâhilden harice gönderilecek olursa muvafıktır. Bunu anlarım; fakat dâhilde olanlar için ne lâzımdır?

SABRİ B. — Efendim, İzmir Müzesinden almış da, meselâ İstanbul'a naklediyor ve İs-

tanbul'da bir antikacıya gönderiliyor, yani dâhilde ve haricte olsun caiz değildir.

REİS — Efendim, ellinci maddeyi aynen reyîâlilerine vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen ellerini kaldırsın. Ellinci madde aynen kabul edilmiştir. Eli birinci madde okunacaktır.

MADDE 51. — Posta İdaresi müraselâti mevkufeyi ashabına îsal için küşat ve bunlardan yerlerine verilmesi mümkün olmyanları imha eder.

REİS — Efendim! Bu madde hakkında söz istiyen var mı?

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Encümen-den izahat isterim efendim.

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Efendim, bendeniz okunan maddenin şu suretle tadilini teklif ediyorum :

«Posta İdaresi müraselâti mevkuteden âdi ve taahhütlü mektupların yerlerine verilmesi mümkün olmyanları imha ve sair müraselâti mevkufeyi küşatla muhteviyatını ashabına îsal için hıfzeder.» Maksadımı arz edeyim efendim. Maddede şöyle deniliyor. «Posta İdaresi müraselâti mevkufeyi mahalline sevk için küşat ve bunlardan yerlerine verilmesi mümkün olmyanları imha eder.» Burada müraselâti mevkufe mutlakdır. Yani mektuplar da dâhildir. Halbuki mektupların mahremiyeti lâzımdır. Küçük bir adres sehviyle bir mektup postanede üç ay beklileyebilir. Bu müddet hıtamında posta idaresi bu mektubu açacaktır. Halbuki mektuplar mahrem olduğu için posta memurlarının ona muttali olmaması lâzımgelen birtakım esrar küşat esnasında meydana çıkacaktır ve esasen açılmasına da lüzum yoktur. Yani müraselâtin açılması bir zaruret ve lüzum neticesidir. O lüzum ve zaruret de içindeki anlaşılın. Bâzı kıymetli eşya bulunabilir. Zayi olmasın. İleride sahibi zuhur ettiği zaman kendisine verebilmek için hıfzedilmek lâzımdır ki, ashabına yetiştirilebilsin. Halbuki âdi taahhütlü mektuplarda böyle bir zaruret olmadığı için bunu tasrih etmek lâzımdır ve tahdidetmek lâzımgelir. Binaenaleyh müraselâti mevkufeden küşadedilecek, ancak âdi taahhütlü verdiğimiz mektuplar olmak ıktiza eder. Bu itibarla bendeniz müraselâti mevkufeyi ikiye ayırıyorum. Bir kısmı müraselâti âdiye, diğ-

kısmı müraselâtı mühimme. Meselâ posta paketleri, kıymeti mukaddereli mekâtip ve saire... Âdi mektuplardan yerlerine verilmesi mümkün olmıyanların imhası salâhiyetini veriyorum. Diğeri de posta paketleri ve saire ki bunların da küşadı salâhiyetini vererek içlerindeki kıymetli olanlarının hıfzını teklif ediyorum. Hıfzedildikten sonra (52) nci madde mucibince muamele görecektir. Takririmi takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

SABRÎ B. (Saruhan) — Efendiler! Şüphesiz Posta İdaresinin vazifei asliyesi mektumiyeti muhaberedir. Bu kendisinin gayet mecburî bir vazifei asliyesidir. Fakat Posta İdaresinin ikinci bir vazifesi de mürsilin vermiş olduğu kâğıdı mürselünileyhine verebilmektir. Burada iki şey tekabül ediyor. Birisi mektumiyeti muhabere, diğeri de mürsilin emanet olarak vermiş olduğu o varakayı her halde mürselünileyhe tevdi etmek. Bunun için muhtelif derecede muamele yapıyoruz, müsaade buyurulursa mevkuf evrakı arz edeyim. Mevkuf evrak, postaneye bir mektup veriliyor, fakat adreste vuzuh görülemiyor. Her türlü taharriyata rağmen mürselünileyh anlaşamıyor. Mektup posta usul ve nizamnamesine tevfikân mahrecine iade olunuyor. Mahrecinde tabii olduğu merasim gibi eğer arkasında mürsilin ismi yazılı ise doğrudan doğruya mürsilin adresine gönderilerek verdiğin mektubun maatteessüf mürselünileyhini bulamadık, binaenaleyh mektubunuzu almaz diyor. Eğer böyle mürsilin adresi yazılı değilse alelusul postanenin münasip bir yerinde teşhir edilir. Orada üç ay teşhir edildikten sonra postanın elinde bir mektup kalıyor. Posta İdaresi burada vazifesini görmek için mektubu heyet huzurunda açıyor. Mürsil ve müreslünileyhe dair bir malûmat alıp gönderiyor. İşte burada iki şey tekabül ediyor. Posta İdaresi o mektubun imhasındansa bir heyet huzurunda ve birtakım kuyudat altında mektubu açıyor. Mürsil ve mürselünileyhin mahiyetlerine dair malûmat edinmek, bu suretle gönderebilmek imkânını hâsıl ediyor. Binaenaleyh arz ettiğim gibi bu madde kanunîyenin sebebi hikmeti budur. Bu iki şeyin halli için iki şekil vardır : Birisi; mektubu muhafaza etmektir. İkincisi ise; mektu-

bun ehveni şerrolarak mahremiyetini muhafaza etmek için imhasıdır.

İHSAN B. (Zonguldak) — Ercâh emr.

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Efendim! Bendenize lâzım olan şey mektupların imhasıdır. Mektupları açıp da yerine göndermek-tense imha etmek daha iyidir.

AHMED SÂKÎ B. (Antalya) — Efendim Sabri Beyefendi maksadımı bendenizden daha ziyade vuzuhla ifade buyurdular. Maksadım aynıdır. Yalnız bir tâbirlerine iştirak etmiyorum. O da, ehveni şer tâbirleridir. Efendim muhabere-nin mahremiyeti pek lüzumludur. Binaenaleyh bu noktayı nazar dikkati âlilerine vaz'ederim : Posta İdaresi müraselâtı mevkufe diyerek umumi bir tâbirle postaya tevdi olunan bütün mekâtibi açmaktansa bendeniz diyorum ki, (müraselâtı mevkufeyi ashabına isal için) kelimelerini çıkaralım. (Mekâtip küşadedilmeksizin imha ve diğeri müraselât meselâ posta paketleri ve saire açılarak tabii içindeki kıymeti haiz bir şeydir. Onlar usulü dairesinde müzayede ile fûruht ve bedelleri irat kaydedilir) suretiyle maddeyi tadil edersek zannederim mektupların mahremiyetini temin etmiş oluruz, diğeri taraftan kıymetli paketleri bilâ-lüzum imhadan kurtarmış oluruz.

SABRÎ B. (Saruhan) — Efendim! Paketler hakkında izahat arz etmedim. Çünkü mevzuubah-solan mesele mektup meselesiydi. Paketlerin içinde kıymeti haiz olanlar satılır, sahipleri çıkarsa kendilerine verilir. Yine mürsil veyahut mürselünileyh çıkarsa onların nam ve hesabına göre emanete geçer. Bunlara dair nizamnamede sarahat vardır. Arz ettiğim gibi bu mektuplar meselesi hakikaten düşünölmüştür ve bunu bütün devletler de kabul etmişlerdir. Tek sahibine yetiştirmek için bu suretle açmayı kabul ederler. Bu bütün dünyaca kabul edilmiştir. Şunu da arz edeyim ki, dünyaca mer'i olan bir usul, bu bir hüküm umumdur.

REİS — Başka söz istiyen var mı efendim? (Müzakere kâfi sesleri) Başka söz istiyen yok. Müzakerenin kifayetini reyî âlilerine vaz'ediyorum. Müzakereyi kâfi görenler lütfen ellerini kaldırsın. Müzakere kâfi görölmüştür. Takrirler var, okuyacağız.

Riyaseti Celileye

51 nci maddenin şekli âtide yazılması teklif olunur :

«Posta İdaresi müraselâti mevkufeden mektupları açmaksızın imha, posta paketlerini satarak bedellerini irat kaydeder».

Antalya Çorum
Ahmed Sâki Münir

Riyaseti Celileye

51 nei maddenin şu suretle tebdilini teklif ederim :

«Posta İdaresi müraselâti mevkufeden âdi ve taahhütlü mektupların yerlerine verilmesi mümkün olmıyanları imha ve sair müraselâti mevkufeyi küşatla muhteviyatını aştahına isal için hıfzeder.»

Giresun Mebusu
Hakkı Târik

REİS — Efendim! Takrir hakkında Müdürü Umumî Bey izahat verecekler.

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİ-Sİ FAHRİ B. — Efendim 51 nei maddedeki posta müraselâti mevkufesinden murat; sırf paketlerin kıymetli ve kıymetsiz mektupların mevkuf kaldıktan sonra ne suretle muameleye tâbi olacaklarına dairdir. Ve madde bunu tasrih etmektedir. Mektup ve kartların açılıp açılmaması meselesine, yahut doğrudan doğruya imhası meselesine gelince : Bundan maksat efendim o mektupların - Beyefendinin de izah ettikleri veçhile - sahibi bulunamaz, mürselünileyhi bulunamazsa - ihtimal ki, onun kıymeti vardır. İçinde bir çek vardır - mezkûr çeki mürselünileyhe veya mürsile verebilmek bu Posta İdaresince bir hizmettir. Kezalik rüsil ve mürselünileyhe de bir hizmet olur. Bunlar altı ay mevrinde kaldıktan sonra açılacaktır. Altı aydan sonra bu açılan mektubun içinde bir şey çıkarsa - tabii bir heyet huzurunda açılacaktır - mürsil ve mürselünileyhe tevdi edebileceğiz. Bu gerek mürsil ve gerekse mürselünileyhin lehinedir. (Değil sesleri)

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Ben postaya mektup verirken katiyen açılmasını hatırıma getirmem. İmha edersiniz, açamazsınız.

REİS — Efendim! Noktai nazarınıza Heyeti Celile muttali olmuşlardır.

HAKKI TÂRIK B. (Giresun) — Burada mekâtib ve saire kaydı vardır efendim.

REİS — Efendim. Hakkı Tarık Beyin takririni tekrar okuyorum.

(Takrir tekrar okundu.)

REİS — Efendim. Bu teklifi nazarı mütalâaya alanlar lütfen el kaldırsın... Ellerinizi lütfen indiriniz. Anlaşılmadı zannederim.

Efendim! Takriri tekrar okutuyoruz. İkinci fıkrası câlibi dikkattir.

(Tekrar okundu.)

FERİD B. (Kütahya) — Efendim maddede yalnız (imha) denilse daha iyidir. Bir fıkra vardır ki, maddeye taallük etmiyor. (Orası olamaz sesleri)

NECATİ B. (İzmir) — Efendim! Fıkra, fıkra reye koyarsanız daha iyi olur.

AHMED SÂKİ B. (Antalya) — Âdi ve taahhütlü mektupların vakti muayyeninde esbabı bulunamazsa katiyen imha edilecektir.

REİS — Hakkı Tarık Bey! İzah ediniz.

HAKKI TARIK B. (Giresun) — Hıfzı lâzım-gelenler, derununda zikıymet bir şey zuhur edenlerdir. Yoksa âdi ve taahhütlü mektuplar mutlaka imha olunacaktır. Çünkü bu müddet zarfında mürsil veya mürselünileyhleri bulunmazsa imhadan başka yapılacak bir şey yoktur.

REİS — Efendim! Zannediyorum mesele tennevür etti. Takriri nazarı mütalâaya alanlar lütfen ellerini kaldırsınlar... Alınmamıştır.

Efendim! Ahmed Sâki Beyle Çorum Mebusu Münir Beyin takririni tekrar okuyorum. (Olmaz sesleri, gürültüler) Bu takriri nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Alınmamıştır.

Efendim! (51 nei) maddeyi aynen reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. (Ret, ekseriyet yok sesleri) Lütfen ellerinizi indiriniz.

Rica ederim, anlaşılmadı. İki takrir vardı, reyî âlilerine vaz'ettim, kabul buyurulmadı. Şimdi madde asliye kaldı. Binaenaleyh madde asliyeyi reyî âlilerine vaz'edeceğim. Ya kabul edeceksiniz veya etmiyeceksiniz. İkinci bir takrir daha geldi. Böyle mevsimsiz gelen teklifleri de zamanında arz edeceğim.

Riyaseti Celileye

Posta İdaresi müraselâti mevkufeden yerlerine verilmesi mümkün olmıyanları imha eder.

Çorum
Münir

MÜNİR B. (Çorum) — Bendeniz takrir sahibi olmak itibariyle söz söyleyeyim. İmhadan maksat mahremiyet ve masuniyetleri pek ziyade

müstelzem olan mektupların açılmamasını temindir. Mürsillerini bulamazsak inza ederiz. Bulursak veririz diyorlar.

SÂKİ B. (Antalya) — Onu mürsil düşünsün. Güzel adres yazsın. Yazdığı güzelce okunabilsin. Evet bir mektubun açılması doğru değildir.

MÜNİR B. (Çorum) — Açılması zannedirim ki masuniyeti mekâtip esasiyle katiyen kabili telif değildir. Heyeti Aliye de zannedirim ki, bu ciheti kabul ederler. Ekseriyet taraftardır, yalnız paketler kalıyor, paketleri imha etmekten heyet huzurunda bilküşat bunların muhteviyatını müzayede ile satahım. (Niçin imha edelim sesleri) bedelini sahibi namına iade edelim veya irat kaydedelim İmha etmekte mâna yoktur. Fikrim bu merkezdedir.

REİS — Bu maddeyi tensip buyurursanız encümene gönderelim. Encümen tekrar tetkikatını yapsın. (Kabul sesleri, muvafaktır sesleri)

Efendim! Elli ikinci maddeyi okuyoruz.

Madde 52. — Posta İdaresine tevdi veya idarei mezkûre tarafından eşhası sâlise hesabına tahsil edilen mebalığden ve kıymetli ve kıymetsiz müraselâtı mevkufe derununda zuhur eyliyen nükud ve her nevi evraki nakdiye ve eşyayı saireden alâkadarına teslimi mümkün olamayanlar tevdileri tarihinden itibaren iki sene sonra Hazineye irat kaydedilir.

SABRİ B. (Saruhan) — Reis Beyefendi! Bu maddenin diğer bir madde ile alâkası vardır. Encümene gönderiniz!

REİS — Encümen bu maddeyi istiyor, gönderiyoruz. Şimdi elli üçüncü madde okunacaktır efendim.

Madde 53. — 2 Şubat 1299 tarihli Posta Nizamnamesinin tarihi neşrinden işbu kanunun tarihi neşrine kadar Türkiye'de teşekkül etmiş ve bundan sonra teşekkül eyliyecek olan bilcümle nakliyatı berriye ve bahriye ve havayie şirketleri posta evrak çanta ve çuvallarını ve hurçları ile devairi resmiye denklerini ve bunlara refakat eden posta memurlarını meccanen nakle mecbur ve tesellüm eyledikleri müraselâtın zıya halinde Posta İdaresinin mürsillere tediyeye eylediği tazminatın tesviyesiyle mükelleftir. (Alâ sesleri)

REİS — Söz istiyen var mı?

MUHTAR B. (Trabzon) — Zannediyorum ki, birçok şirketlerin mukaveleleri mucibince taahhütleri vardır. Eğer madde onları tağyir

eder bir şekilde olursa badema tatbik edilemez. (Hayır, sesleri)

REİS — Başka söz istiyen var mı efendim? Sabri Bey! Heyeti Celile izahatınıza intizar ediyor.

TALÂT B. (Ardahan) — Hiçbirimiz anlamadık.

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim burada nakliyatı berriye bahriye ve havayie kayıtları vardır. Halbuki imtiyazlı şirketlerin mukavelelerinde bu hususat tasrih edilmektedir. Posta çantalarını ne vehile nakle mecburdurlar. Ne suretle nakledeceklerdir? Buna dair mukavelelerinde kayıt vardır.

Tarafeynin muvafakatiyle teati olunmuş mukavelâtı burada ceffelkalem bir kanunla ihlâl etmek doğru olamaz. Bu tağyir edilirse onların hukuku müktesebesi ihlâl edilmiş olur. Halbuki şirketlerin hukuku müktesebesi böyle bir maddeyle feshedilemez.

SABRİ B. (Saruhan) — Fihakika Posta İdaresi şirketlere karşı bu madde kanuniyedeki ahkâmı muntazaman ifa etmek hususunda musırdır. Bundan dolayı Anadolu Şimendiferiyle on beş sene temadi eden bir dâva vardır. Elinde mevcudolan mukavelenamede (sak) kelimesi vardır. Efendim (sak); üzerinde postanenin mührü bulunan çuvaldır. İçinde ne olursa olsun ister saman olsun, ister kâğıt olsun. Nitekim aynı mesele Fransa'da da tahaddüs etmiştir: Fransa Şûrayı Devleti Türk Hükümeti kavanînine nazaran hüküm vemmiştir. Binaenaleyh bu madde kanuniye şirketlerin hukuku müktesebelerini ihlâl edecek değildir. Bunların gayrimeşru olan matalabatını dermeyan ettikleri müddeiyatı hükmü kanunla reddedecek ve bunlara Posta İdaresinin hakkını teslim ettirecektir.

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim, meseleyi biraz izah etmeye mecbur oluyorum. Onun için de bir misal irae edeceğim. Meselâ, Şark Demiryolları İdaresinin Mukavelesi mucibince meccanen nakletmeye mecbur olduğu (dépêche plombé) yani mühürlenmiş posta çantalarından başka bir de posta paketlerini nakletmek için de ayrıca mukavelesi vardır. Bunlar için ücret verilir. Harbi Umumiden bir sene evveliline kadar bu ücret bin iki yüz elli liraydı. On dan sonra posta paketleri nakliyatı tezayüdetti. Bunun üzerine Şark Demiryolları müracaat etti ve dedi ki; «Ben bu miktarla nakletmem.

Çünkü, evvelece naklettiğim miktar üzerinden bu parayı alırdım. Şimdi miktar tezyüdedi. Binaenaleyh; bu paranın tezyidini talebederim. Aksi takdirde badema nakletmem.» Bu müracaat üzerine Posta İdaresi fazla para vermedi. Meselenin halli Şûrayı Devlete havale edildi. Şûrayı Devlet, Posta İdaresinin haksız olduğuna ve bu paranın iki misli, yani iki bin beş yüz lira olmasına karar verdi. Bu karar üzerine Posta İdaresi şimdi Şark Demiryolları İdaresine iki bin beş yüz lira ücret verir. Şark Demiryolları Mukavelesi öyle bir mukaveledir ki, arada ihtilâf zuhur ederse hakeme gider. Hakem neye hükmederse o olur. Onun üzerinde bizim mahkemelerin hükmü yoktur. Binaenaleyh, bunu böyle meccanen nakledin, dersiniz onun hakkı müktesebi zâil olur. Onun mukavelesinde; «Hakem hükmeder» diyor. (Kapitülâsyon mu vaz'edeceksiniz?, sesleri) Bu, bir kapitülâsyon meselesi değildir. Bu, bir Türk şirkettir. Lâkin bir hakkı müktesebi vardır. Posta paketlerini ücretle nakleder ve ücret almaya salâhiyeti vardır. Şimdi bunu tağyir etmek - ben Şark Demiryollarının vekili değilim, fakat bildiğim bir şeyi Heyeti Celilenize arz etmek vazifemdir. - ve tarafeynin birrıza imzalamış olduğu mukavelenin bu maddesini ceffelkalem çıkarmak doğru değildir. (Encümene gitsin, sesleri)

REİS — Müsaade buyurunuz, rica ederim, Heyeti Celileniz tenevvür edineeye kadar müzakere devam edecektir.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim, Şark Demiryolları ile aramızda cereyan eden muamele, yani idare ile cereyan eden muamele, katiyen mukavele noktai nazarından haksızdır. «sak plombe» her neyi ihtiva ederse etsin, Şark Demiryolları İdaresi nakle mecburdur. Zaten bizim iddiamız da bu noktada tebeyyün ediyor. Eğer bunun haricinde bir şey verirse o zaman şirket iddia etsin. Biz, kolilerimizi bir çanta içerisinde, bir sepet içerisinde, bir sandık içerisinde nakletmeye mecburuz. Fakat bugün kolilerimiz usulsüz naklediliyor.. Bunu, itiraf ederim. Koliler «sak plombe» olarak daima sepetler içerisinde nakledilecektir. Şirketin ihkakı hakketmiyerekten bizden istediği para, ancak postalarımızı yürütmek ve itirazatını kapatmak için verilmiş bir paradır. Kerhen verilmiş bir paradır.

Şûrayı Devlete gelince : Bu mesele, on bin kere Şûrayı Devlete gitmiştir. Mütarekeden evvel Şûrayı Devlet, daima Türk idaresinin lehinde hüküm vermiştir. Yalnız mütarekeden sonra Şark Demiryolları Şirketinin lehinde hüküm vermiştir ve bunun üzerine idare tezyidi ücürata mecbur olmuştur ve zannederim ki, mütarekeden sonra Şûrayı Devletin vermiş olduğu hükümlerin mer'i olmayacağı bedihidir ve bu doğrudur.

AHMED HİLMİ B. (Kayseri) — Reis Bey! Encümenden bir sual soracağım.

REİS — Buyurun!

AHMED HİLMİ B. (Kayseri) — Efendim, meselâ : Ankara ile Kângırı arasında sekiz araba işleten bir şirket teşekkül etmiş, bu da bu nevi şirketlerden mi mâduttur? Bu şirketin mahiyeti ne olacak? Anonim şirketi mi olacak, resmî şirket mi olacak?

REİS — Sabri Bey! Encümenden sual iradettiler. Buyurunuz, cevap veriniz!

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim, bundan maksat, büyük şirketlerdir. Tabî böyle bir, iki araba ile işliyen şirketler şirketten mâdud değildir. Eğer bunlar şirketten mâdud olursa memleketin her yerinde bulunan bu nevi şirketlerin postayı meccanen nakletmeleri lâzımgelir.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Esasen iki otomobil var, birini yakalayınız.

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim! Yine tekrar ediyorum. Bu mesele mutlak encümene gitmeli ve üzerinde çok düşünölmelidir. Yani keyfemettefâk hükmolunmamalıdır. Bu mesele bir daha mukavelename mucibince hakeme gitmiştir. Hakem Gonays aleyhimize hükmetmiştir. Tekrar hakem alelhakeme gitmiştir. İspanyalı «Moren» yine aleyhimize hükmetmiştir. Binaenaleyh, kabul edilen bu ücret def'i belâ kabîlinden değil, hüküm üzerinedir. Hakem, bizi iki defa mahkûm etmiştir. Bu, Şark Demiryolları Mukavelesinde bugün vardır. Hakikaten Türk şirkettir. Hükümet, bu mukaveleyi yaparken «Mukavelenin tefsirinde ve sairesinde hâsıl olacak ihtilâfatı mutlaka hakem halleder» diye bir madde kabul etmiştir. Şimdi bu böyle iken nasıl olur da değiştirebiliriz? Binaenaleyh, madde encümene gitsin. Bu mesele müzakere edilsin. Âdil ve herkesin hukukunu tanıyan bir hükümet gayrın hukukunu böyle ceffelkalem nezedemez.

SABRİ B. (Saruhan) — Reis Bey! Encüme-
ne tevdi buyurunuz. Tekrar tetkik olunsun! Fa-
kat hakem aleyhimize hüküm verebilir. İhti-
mal ki, lehimize karar verir. Size bir vesika ve-
ririm. Fransa Şûrayı Devleti bu mesele hak-
kında kendi şirketi aleyhine ve Türkiye'nin
müddeiyatını müeyyidolarak karar vermiştir.
Hakem, olabilir ki, hata eder. O, bahsiâhardır.
Fakat bu kanundaki düşünce, mantıkî ve doğ-
rudur. Tekrar arz ediyorum, Fransa Şûrayı
Devletinin bu mesele hakkında hükmü vardır.
Bu, madde kanuniye muvafıktır. Maddeyi encü-
müne veriniz.

REİS — Encümen maddeyi istiyor.

HALİS TURGUT B. (Sivas) — Efendiler!
Bütün devletlerde şirketlerde cari olan bu usu-
lü hâkimiyetimize istinaden kabul ediyoruz.
Eğer şirket, hilâfi usul bir salâhiyet iktisabet-
mişse bugün Hâkimiyeti Milliye devrinde oldu-
ğumuzdan onu ref' edebiliriz. Binaenaleyh mad-
denin aynen kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim encümen, maddeyi istiyor.
Binaenaleyh encümene vermek mecburiyetin-
deyiz. Fakat kabul buyurursanız Adliye Encü-
meni ile Posta Encümeni müştereken tetkik et-
sinler. (Muvafık sesleri) Maddeyi Adliye En-
cümeni ile Posta Encümenine müştereken tevdi
ediyoruz. 54 neü maddeyi okuyoruz, efendim.

MADDE 54. — Elyevm mer'i olan posta ah-
kâmı kanuniye ve nizamiyesinin işbu kanun ah-
kâmı ile kabili telif olmaları mefduhtur.

REİS — Efendim, 54 neü madde hakkında
söz isteyen var mı? (Hayır, sesleri) 54 neü mad-
deyi aynen reyî âlinize vaz' ediyorum. 54 neü
maddeyi aynen kabul edenler, lütfen el kaldır-
sın. Kabul edilmiştir. Efendim! Otuzuncu madde-
yi 54 neü ve 55 nei maddelerin arasına alınmak
üzere tehir etmiştik. Şimdi 55 nei madde olmak
üzere okuyoruz.

MADDE 55. — Posta idaresinin işbu kanun-
la kabulüne mezu olduğu envai müraselatın ev-
saf ve ebadına ve mahiyetlerine ve hususatı sai-
relerine ait şerait ve ifasına salâhiyettar olduğu
bileümle muamelâtın sureti icraiyesi Posta Ni-
zamnamesinde tâyin olunmuştur.

REİS — 55 nei madde hakkında söz isteyen
var mı?

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Efendim
bendeniz bu meselenin tavihini rica ederim.
Ya talimatname diyelim veya nizamname diye-

lim bunu tesbit edelim. Bu takarrür etsin. Ar-
kadaşlarımızın noktai nazarı, talimatnamedir.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim gayet mü-
him bir mesele Heyeti Muhteremenizin huzuru-
na geldi. Bu mesele Hükümetin tedviri umurun-
da zannederim ki, fevkalâde ehemmiyeti haiz-
dir. Biliyorsunuz ki, Türkiye Büyük Millet
Meclisi teşekkül edinceye kadar nizamnameler,
o zamana ait Heyeti nüzzarın tasdıkları ile çıkar-
dı. Geçen devrei içtimaiyede nizamnamelerin
Meclisten geçmesi için bir karar sebketmiş. Fa-
kat efendiler! Bu karar, zannederim pek musib-
olmasa gerektir. Bunu uzunuzadıya teşrihten
ziyade bir misal arz edeyim. Posta Kanununu
süratle çıkardığından dolayı Heyeti Muhtere-
minize cidden tekrar tekrar teşekkür ederim.
Bu kanun, üç haftaya yakın bir zamanı işgal
ediyor. Fakat bu maddelerin sureti tatbikiyesi-
ni gösterecek iki yüz küsur maddelik koca bir
nizamname mevcuttur. Halbuki encümenlerin ye-
dinde bulunan kavanin encümenlerimizi munta-
zaman işgal edecek derecededir ve arkası da gel-
mektedir ve bilhassa Hükümetimizin vaziyeti hâ-
zırası işlerimizin daha ziyade artacağını göster-
mektedir. Şimdi eğer bu nizamnameleri, o karar
mucibince Heyeti Muhteremenize tetkik veyahut
alâkadar oldukları encümenlere sevk etmek icab-
ederse iş içinde boğulup hiçbir şey yapmamak
tehlikesi hâsıl olur ve mâkûl olarak görülür ki,
nizamnameleri kemafissabık Heyeti Vekilenin
tasdıkları ile çıkarmak daha muvafık olur.

HAKKI B. (Van) — Talimat denilmesinde
mahzur var mıdır?

SABRİ B. (Saruhan) — Tabii efendim, ni-
zamname ile talimat arasında tabiidir ki, büyük
fark vardır. Nizamnamelerin suveri tatbikiyesin-
de birçok memurların alâkaları vardır. Talimat
ise nizamnamelerden sonra tereddüt ve istibahı
daif olan bâzı noktaları ve kanunun pek müphem
olan bâzı maddelerini teşrih için verilmiş birta-
kım izahattan ibarettir. Halbuki nizamnameler
emri katidir değil mi? Şu işi şöyle yapacaksın,
böyle tatbik edeceksin demektir. Halbuki kanun
ahkâmı lâyetegayyerdur ve uzun senelerce herkes-
çe mer'i ve katî olarak görülmesi lâzımdır. He-
yeti Muhteremenizin bu noktayı dikkatle nazarı
itibara almalarını ve bilhassa memleketin süratle
muhtacolduğu kavanini tahkim edecek ve suveri
tatbikiyesi gerek memurince ve gerek alâkadararı-
ca teshil edilecek olan bu nizamnamelerin temini

tesriini istirham ediyorum, arz ediyorum. Yarın Telgraf Kanunu gelecektir. Telgraf Kanununun da merbutu böyle bir nizamnamedir. Eğer bununla da, buna ait nizamname ile de meşgul olur ve müzakeresine madde bir diyerek başlarsak bu sene Marta kadar Büyük Millet Meclisi yalnız Posta Kanun ve nizamnameleriyle meşgul olacaktır ki, tabii bunu Heyeti Muhteremeniz terviğ buyurmaz.

RASİH Ef. (Antalya) — Reis Bey, müsaade buyurulur mu? Sabri Beyden bir sorayım; Sabri Beyefendi! Birkaç gün evvelki müzakerede zatîâliniz Posta Nizamnamesinin on senedir kanun haline geçmediğini ifade buyurdunuz. Bu nizamnamenin üç ay daha Mecliste kalmasında ne mahzur vardır? Nizamname Meclisten geçinceye kadar dört ay daha tehir edelim.

SABRİ B. (Saruhan) — Müsaade buyurun efendim! İstirham ederim. Posta Nizamnamesini mevzu bahis etmiyorum. Alelîtlak nizamnameden bahsediyorum. Yarın birçok nizamnameler gelecektir. Eğer Heyeti Muhteremeniz geceli, gündüzlü çalışarak bunların çıkarılmasını deruhde ediyorsa, pekâlâ... Fakat teşrih ettim, zannediyorum ki, Meclis, kendisini çok müşkül vaziyete sokar ve mühim olan kanunların çıkmasını talik eder. Umumi nizamnameden bahsediyorum, Posta Nizamnamesini mevzu bahsetmiyorum. Mesele açılmışken bir kararı umumi ile Heyeti Muhteremeniz bunu halletmelidir ve kendi fikrimce ve encümenin kararınca katiyen nizamnameler Meclise gelmemelidir, biz esas kanunlarımızı çıkaralım, memlekete tevdi edelim en büyük iş budur.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim ihtimal Sabri Beyefendinin buyurdukları gibi nizamnamelerin Meclis tarafından tetkikinde belki müşkülât vardır. Fakat Meclisi Âliniz geçen seneler bir kanun ahkâmı umumiyesinden istinbat edilerek yapılacak olan nizamnamelerin kanunun ruhunu ihlâl edecek, kanunun ruhunu zirüzeber edecek şekilde tertibedildiğine vâkıf olmuş ve onun için Meclisi Âliniz bu salâhiyeti kendisine almıştır. Biz, Beyefendiler, kanunun ahkâmı umumiyesinin çerçevesi haricine çıkmamak lâzımgelirken maatteessüf kanunun ruhuna icrayı tesir eden nizamnameler gördük. Vakıa Muhterem Sabri Beyefendiye hak veririm. Evet Meclisi Âlinizin meşagili kesiresi arasında nizamât ile uğraşmak bir meseledir. Fakat beyefendiler,

Meclisin eski kararı hilâfında bu işi Heyeti Vekileye mi tevdi edelim, yoksa kemafissabık Meclis mi yapsın? Mesele Posta Kanununun müzakeresi esnasında Sabri Beyefendinin gayet mülâyimane sözleri ile derhal halledilebilecek mi? Bu o kadar mühim meseledir ki, buna derhal karar verilemez. (Bravo sesleri) Nizamnamelerin Heyeti Vekile veya Meclisiâliniz tarafından tertibedilip edilmemesi meselesi o kadar mühim bir meseledir ki her halde umumi şekilde evvelemerde ya Teşkilâtı Esasiye veya Kanunu Esasi Encümeni müzakere etmelidir. O encümenlerde müzakereden sonra burada umumi bir surette müzakere edilir. Yoksa efendim, vaktimiz şöyledir, böyledir diye Sabri Beyefendi arkadaşımız müsaade buyursunlar, Meclis buna derhal karar veremez.

FERİDUN FIKRİ B. (Dersim) — Efendiler, Hukuku Esasiyenin en mühim meselesi, daha doğrusu hallinde duçarı müşkilât olduğu meselelerden birisi kanun ve nizamın hududunu çizmektir. Şimdi 93 Kanunu Esasisinin tadilâtında hükümdara nizamnameler tanzim etmek hakkı verilmiştir. Fakat bu, bizim memleketimizde olduğu gibi dünyanın her memleketinde kanunun zararına olmuştur. Kanunun zararına olmuş demek kuvvei kanuniyenin zararına olmuş demektir ve kuvvetinin azaltılmasına sebeb olmuştur. Ve binnetice bundan evvelki Meclisin bu baptaki içtihadını doğru görüyorum. O vakit bir Encümeni Mahsus tarafından vükelânın vazife ve mesuliyeti meselesi tetkik edildiği zaman İera Vekilleri Heyetine dokuzuncu madde olarak verilen salâhiyetler meyanında devairi hükümetin muamelâtına ait talimatnameler tanzim ve suveri tatbikiyesine müteallik hususat hakkında ittihazı karar ederek doğrudan doğruya tenfiz ve icra salâhiyetini haizdir diye yalnız talimat tanzimi salâhiyetini Hükümete vermiştir. Yani sabık Meclis bu talimatname meselesine bihakkin ehemmiyet vermiştir. Çünkü nizamname denilerekten - Mazhar Müfid Beyefendinin buyurdukları gibi - çok defa kuvvei kanuniyenin salâhiyeti tatbikatta elinden alınmış oluyor.

Binaenaleyh; sabık Mecliste olduğu gibi biz de bunu kabul etmeliyiz. Bu noktada ve bu nazariye üzerinde ısrar ederek yalnız talimatname meselesini kabul etmeliyiz. Bunun faidei ameliyesi nedir? Bunun faidei ameliyesi şu-

dur ki kanun vaz'olunduğu zaman meselâ vergi tarhında ve mükellefiyeti saire vaz'ında hulâsa esasata mütaallik birtakim şeyler mevzuubahsolur. Halbuki ceza vaz'ında hulâsa bu gibi esaslı hususâtı, yani kanunun esasâtı dairei hududuna girecek esasâtı nizamname yapmak salâhiyeti vermek suretiyle Heyeti Vekileye vermiş oluyoruz. Halbuki denilecektir ki bu bir isimden ibarettir, hayır mesele isimden ibaret değil. Biz burada diyoruz ki talimatname demekle tâ idarei sabıkadan kalmış olan (Nizamname) tâbirine karşı bir infial gösteriyoruz. Diyoruz ki : Talimatname ahkâmı muhafaza olunsun ve yine diyoruz ki nizamname denecek olursa her mesele kanun olarak Meclis tarafından yapılır ve Heyeti Vekile tarafından da ancak kavaninin suveri tatbikiyesine ait talimatnameler yapılır buyuruluyor. Mesele budur ve gayet şayanı dikkattir. Binaenaleyh ya burada talimatname olarak meseleyi halledelim veya hut meselenin hal ve tesbiti için behemehal Kanunu Esasi Encümenine gönderelim.

HALİS TURGUT B. (Sivas) — Efendiler! Nizamname şeraatini nazarı itibara alırsak talimatname ile aralarında pek büyük bir fark olduğu görülür. İşte bu farkı nazarı itibara aldığımız zaman kanun mu denecek, talimatname mi denecek? Heyeti Vekileye mi gidecek, veyahut Mecliste mi kalacak? Bu kendiliğinden tamamıyla tebarüz eder. Malûmuâlinizdir ki, Meclisimiz icra ve teşriî salâhiyeti uhdesinde cemetmiştir. Bu itibarla da nizamname yapmak hakkı kendisine aittir. Çünkü kendisinde icra salâhiyeti vardır, bu hakkı Heyeti Vekileye vermek Teşkilâtı Esasiye Kanununu tağyir etmek demektir. Tabiiatiyle Heyeti Âliyeniz böyle bir hakkı hiçbir zaman «Sabri Beyefendinin dediği gibi» Heyeti Vekileye tevdi edemez.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Bu Meclisin istimrarını muhildir.

HALİS TURGUT B. (Devamla) — Malûmuâlileridir ki, Heyeti Âliye buraya uyumak için değil, meşgul olmak için gelmiştir. Birçok maddeler gelir, Mecliste günlerce işğal ederiz. Tabii bu bizim vazifemizdir. Bu husus şimdiye kadar hiçbir vazifeye mâni olmamıştır. Bundan dolayı Sabri Beyefendinin dediği gibi (Nizamname Meclisten geçerse uzun bir zamanı işgal eder ve zamanın ziyana bâdi olur.) gibi sözler vârit değil

dir. Bu, Hukuku Esasiyeye ve Meclisin hukukuna taallük eden bir meseledir. Onun için Meclisin nazarı dikkatini celb ederim.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim Mazhar Müfid Bey iltifat buyurdular teşekkür ederim.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Estağfurullah beyim.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim zannederim ki, mâruzatıma biraz dikkat edilirse görülecektir ki, ben «Şimdi bunu hallediniz, buna karar veriniz!» şeklinde bir şey söylemedim. Dedim ki: Heyeti Muhteremenin önüne mühim bir mesele geliyor, bugün nizamname Meclisten mi çıkmalıdır? Yahut Heyeti Vekileye mi tevdi edilmelidir? Belki bu biraz cüretkârlıktır. Fakat bu hususta söz söylerken mütaâlatımı da ilâve ettim ve dedim ki, bence bu Meclise gelmemelidir. İnsan lâyuh-ti değildir. Olabilir ki, bir hatalı ifadede bulunurum, o bahsi âhardır. Yalnız mâruzatım şudur ki, her halde bu nizamname meselesi için şimdi bir karar ittihaz edilmelidir. Bu kararla bu meseleyi halletmelidir. Kanunu Esasi Encümenine gidecekmiş, Kanunu Esasi Encümeni tetkik edecekmiş. Kanunu Esasi Encümeni tetkik etsin ve bilmem hangi encümen tetkik edecekse etsin. Yalnız diyorum ki, bugün mühim bir mesele karşısındayız. Nizamnamelerin Meclisten geçip geçmemesi meselesi ikinci defa mevzuubahsolmalıdır. Yine buyuruldu ki, nizamnameler içerisinde öyle maddeler görüldü ki, kanun hükmünü haizdir. Efendiler! Belki bizim çıkardığımız kanunların içerisinde de bir hata olabilir. Bilmem hatasız kanun çıkardık diye söyliyene var mı? Olabilir ki, nizamname yapanlar da bir hata yapabilir. Hata başka, esas mesele yine başkadır. Biz esas hallediyoruz, belki o esasın sureti halinde bir hata, bir yanlışlık olabilir. Mademki biraz alâkadarız ve mutabıkız; o hata âlûdolan nizamnameyi ele geçirir ve buna cüret edenleri tenkid eder o hatayı tashih eder ve icabeden muameleyi yaparız. Tekrar Heyeti Âliyenize arz ediyorum bu nizamname meselesini hangi encümene havale buyurursanız buyurunuz. O encümen buna vazıyed etsin.

İkincisi efendiler eğer bu meselenin böyle teşrih olunacağını bilseydim, evrakı getirirdim. Zannederim ki, encümenlerdeki evrakın yekûnu umumisi gece gündüz mesaimizi işgal edecek bir dereceyi bulmuştur. Bilhassa Dahiliye Encümeninde on bir kanun vardır ki, eğer bu Meclis bu

senei içtimaiyede bunları ikmal edebilirse nâmü-tenahi bir vazife ifa etmiş olacaktır.

Müsaade ederseniz sözümü bitirmeden evvel bir şey daha ilâve edeyim : (Heyeti Vekile) kaydını kaldıralım, yapılacak nizamname mucibince diyelim. (Talimat denilsin sadaları), (Gürültüler)

MUSTAFA NECATİ B. (İzmir) — Efendim! Posta Kanunu lâyihasının otuzuncu maddesinde «bileümle muamelâtın suveri icraiyesi Posta Nizamnamesinde tâyin olunmuştur» diye bir kaydı sarîh vardır. Binaenaleyh bu kanunu yapan ve bizim karşımızda mesul olan Heyeti Vekiledir. Posta Müdürü Bey de bu Meclisin hayati teşriyesine ve hukukuna aittir diyor. Acaba heyet hangi maksada, hangi esbabı mucibeye binaen bu kaydı koymuştur? Demek ki Heyeti Vekile müstemirren içtima eden bir Meclis varken bile nizamname yapmak salâhiyetini kendisinde görmüştür, şu halde bu mesele burada mevzu-bahsolurken, Heyeti Vekileden bir iki arkadaşın bu husus hakkında izahat vermesi lâzımgelir. Yani Heyeti Vekile nizamnameye böyle bir kayıt koymaya kendisinde ne hak görmüştür? Madem ki, biz doğrudan doğruya icrai ve teşri salâhiyeti haiziz, madem ki, bu işleri yapmak bizim hakkımızdır... Fakat Sabri Bey arkadaşımızın burada ne sıfatla söylediğini keşfedemedim. Sözlerini, bazan Reisvekili ve bazan da Posta Müdürü gibi hissettiriyor. Efendiler! İşler çoktur, çıkaramazsınız, diyor, hep kabul ediyoruz. Fakat efendiler, biz, aynı zamanda müstekarrız ve teşrii, icrai salâhiyeti haiziz. Onun için bu maddeyi buraya koyan Heyeti Vekilenin izahat vermesi lâzımdır, aksi takdirde bu mümkün olamaz. Onlara bunu ihtar edelim. (Tehir sesleri)

SABRİ B. (Saruhan) — Nizamnamedeki (Heyeti Vekile kararı ile çıkacak...) kaydı Hükümetin, teklifi değildir. Encümenin teklifidir. Ben, Heyeti Muhteremenizden onun için rica ettim ki, bu kanun burada ilk şeklinde yazıldığı gibi Posta Nizamnamesiyle tâyin olunacaktır diye ve sonra o nizamname Meclise gelecek, çıkacak diye beklemek doğru bir şey değildir. O, bahsi âhardır.

MUSTAFA NECATİ B. (İzmir) — Müsaade buyurur musunuz? Sabri Beyefendi buyuruyorlar ki, Hükümetin matbu olarak gönderdiği kanunda otuzuncu madde olarak bu kayıt var : Bileümle muamelâtın suveri icraiyesi Posta Nizamnamesiyle tâyin olunmuştur.

REİS — Efendim! Bu lâyiha Posta Encümeninden çıkan bir lâyihadır. Bir nokta arz edeceğim : Nizamname, talimatname diye bir mesele müstahare müzakere ediliyor. Binaenaleyh artık encümen reislerinin hakkı takaddümü yoktur. Âzaya söz vereceğim.

REŞAT B. (Saruhan) — Reis Bey! Bendeniz usulü müzakere hakkında söz söyleyeceğim.

MUSTAFA NECATİ B. (İzmir) — Heyeti Vekile gelsin şimdi bir karar vereceğiz efendim, bendeniz bunu teklif ettim. Rica ederim, Reis Bey! Teklifimi reye koyunuz.

REİS — Söz hitam bulmadı ki, teklif âlinizi reye vaz'edeyim. Müzakere hitam bulduktan sonra teklifi âlinizi Heyeti Celileye arz ederim.

REŞAT B. (Saruhan) — Efendim! Bendenizin kanaatimce bu meselenin müzakere ve münakaşası katiyen zaittir, her hangi bir kanun üzerine bir nizamname yapmak, bir kanunu tefsir etmekten çok mühimdir. Tefsiri bile Heyeti Vekileye verilmemiştir. Meclis kendisi yapmıştır. Tefsiri Heyeti Vekileye vermiyen Meclis, nizamname tanzim etmek salâhiyetini katiyen veremez. (Alkışlar) Binaenaleyh bu meselenin münakaşası kanaatimce katiyen zaittir.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Reis Beyefendi! Bir sual sormama müsaade buyurunuz, rica ederim.

REİS — Kime söylüyorsunuz?

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Encümene söylüyorum. Meseleyi müstahare müzakere ediliyor. O maddeyi encümen koydu deniliyor. Binaenaleyh o madde reddedilir, mesele biter, Çünkü maddeyi Heyeti Vekile teklif etmemiştir. Binaenaleyh encümenin koyduğu bu maddeyi kabul etmiyoruz.

REİS — Usulü müzakereyi bu noktai nazardan derhal kat' mı edeceğiz? Rûfekanın hakkı kelâmını ref mi edeceğiz? Buyurun Yusuf Kemal Bey!

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Hayır efendim; yine devam edilir, yalnız temenni ediyoruz.

YUSUF KEMAL B. (Sinob) — Efendim bendenizin zannımea, nizamname mahiyeti ile talimatname mahiyetini iyice tâyin edersek meselenin halinde daha ileri gitmiş oluruz. Zannediyorum ki, Heyeti Vekile talimatname yapmaya salâhiyettardır, dersek yine doğru bir şey

yapmış olmayız. Şimdi talimatname nedir? Kanunun suveri icraiyesini tâyin eden bir şeydir, dersek o zaman tabantabana zıt iki şeyi yanyana koymuş oluruz veyahut talimatname namı altında Heyeti Vekileye vermemek istediğimizi vermiş bulunuruz. Çünkü kanunun suveri icraiyesini tâyin eden şey, ne olursa olsun bizim nizamname dediğimiz şey, vermemek istediğimiz şeydir. Çünkü nizamnameye suveri icraiyeyi tâyin için bir âmirin bir memura şu işlerde böyle, bu işlerde şöyle hareket edeceksin mahiyetinde olarak verdiği talimatın büsbütün fevkinde, ondan başka ve fazla şeyler konur. Heyeti Vekile bu salâhiyeti haiz midir? Değildir, diyeceksiniz. Halbuki, suveri icraiyeyi tâyin eden her şeyi yapmaya Heyeti Vekile salâhiyetlidir. Binaenaleyh söylediğimiz şeyde tenakuz vardır. Mesele esas itibariyle tetkik edilmek, esas itibariyle tâyin edilmek lâzımdır. Şimdiki şekle göre elde ne nizamname, ne de talimatname vardır. Yalnız kanun vardır. Bizim bildiğimiz talimatname nizamname mahiyetinde olan bir şeydir. Halbuki Meclisi Âliniz yalnız kanun yapar. Acaba, Meclisi Âliniz nizamname nâmı altında bir şey yapar mı?... Yapmaz. Meclisi Âlinizin yaptığı şey kanundur. Meclisi Âliniz hem icraî, hem teşriî salâhiyeti haiz olduğu için nizamname namı altında da bir şey yapmak isterse o zaman kanunun usulü müzakeresiyle, nizamname usulü müzakeresini tefrik eder. Meselâ Meclisi Âliniz der ki: Kanunun suveri icraiyesini gösterecek bir şey Hükümet tarafından yapılır ve bu encümeni âidince görülür. O zaman, encümen bunun, kanunun suveri tatbikiyesini gösterdiğini ve ondan harice çıkmadığını tasdik ve tasvibeder. Heyeti Umumiyesiyle Meclisi Âlinize gelir ve yine heyeti umumiyesiyle Meclisi Âli tasdik eder. İşte bu usul, madde madde kanun yapmak usulünden daha iyidir. Hem de mesele, Meclisi Âlinizden geçmiş olur. Binaenaleyh mahiyeti itibariyle bu mesele her halde tetkika muhtaçtır. Bendeniz de diğer arkadaşlarımm dediği gibi bu mesele nin Kanunu Esasi Encümeninde müzakere edilerek Meclisi Âlinize gelmesine taraftarım.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim; mesele te-nevvür etti. Ben de Yusuf Kemal Bey gibi bunun Kanunu Esasi Encümenine gitmesi taraftarıyım. Aşar Nizamnamesi, Tadadi Ağnam nizamnamesi göz önündedir. (Onlar kanundur, Meş-

rutiyetten evvel çıkmıştır sesleri) Meşrutiyetten sonra da öyle nizamnameler çıkmıştır ki, halka zarar vermiştir. Bunlar gibi çok nizamnameler vardır. Arzu buyurulursa buraya getiririz. Binaenaleyh bu korkuları tamamiyle def ve ref için madde Kanunu Esasi Encümenine gitmelidir. Nizamname ve talimatname mesaili tamamiyle tesbit edilmek üzere her halde encümene gitsin.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Bendeniz vazgeçtim.

AĞAOĞLU AHMED (Kars) — Efendiler! Meclisi Âlide tahaddüs etmiş olan bu mesele, müdevven kanunları olan bütün milletleri öteden beri meşgul etmiştir. Arkadaşlar, Kuvvei icraiyeciler her yerde talimatname ile olsun, nizamname ile olsun, her ne kadar kelimelerde fark varsa da mahiyette fark bulunmamak şartıyla söylüyorum, vaz'edilen kanunları kendi istediği surette tefsir ve takyid etmek salâhiyetini kazanmaya bütün memleketler de mütemayildir. Onun için mecalisi teşriiye kuvvei icraiyeyi kanunun tatbikinde pek sıkı bir vaziyette bulundurmamak cihetini düşünmüştür. Binaenaleyh bu iki ciheti telif etmek hususu öteden beri bu mesele ile meşgul olan hukukîyyunun kâffesini işgal etmiştir. Meselâ teşkilâtı bize en yakın olan iki devlette yani Amerika ve İsviçre'de Haute Cour (Hot kur) namıyla Meclisi Milliden ayrılmış, bir heyeti mahsusa, yüce bir mahkeme bu işlerle mütemadiyen meşgul olmuştur. Yani Meclisten geçen kanunların sureti tatbikini Heyeti Vekile, kuvvei icraiyeyi tâyin eder ve Meclisten çıkmış bir kanunun ne şekilde tatbik olunacağını bütün tafsilâtıyla vekillere bile Heyeti Âliyenizden ayrılmış bir heyeti mahsusanın tefsiri tebyin eder.

RASİH Ef. (Antalya) — Meclisin üstüne o vakit bir (İnna lillâh) yazmalı.

AĞAOĞLU AHMED B. (Devamla) — Lûtfediniz. Mecalisten çıkan kanunların sureti tatbikini arz ediyorum. Meclisten çıkan her hangi bir kanunu, her hangi bir vekilin, kanunî mahiyetinden, ruhundan çıkararak kendi indî tefsiriyle tatbik etmek imkânı vardır. Buna imkân vermemek, kavanine muhalif hareket hakkı vermemek için Heyeti Âliyeden çıkan kanunların sureti tatbikini yine Meclisten ayrılmış bir heyet tâyin etmelidir.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — O başka meseledir.

AĞAOĞLU AHMED B. (Devamla) — Lûtfediniz efendim! Aynı meseledir ve bu endişedir ki, gerek Amerika'da ve gerek İsviçre'de Meclisten ayrılmış bir yüksek mahkemenin lüzumunu muvafık görmüşlerdir ve bu suretle tahaddüs eden ihtilâfları bertaraf etmeye muvaffak olmuşlardır. Fakat efendiler! Biz de bu, ehemmiyeti fevkalâdeyi haizdir. Nazarı dikkati âlinizi celb ediyorum evvele ve şimdi teklif edilmiş bâzı kanunlar vardır ki, mahiyeti ve ruhu itibariyle Teşkilâtı Esasiye Kanunlarına muhalif olabilir. Bazan bir dalga ile Meclis de böyle kanunları kabul eder ve bazan Teşkilâtı Esasiye Kanununun ruhuna tamamen muvafık olduğu halde vekâletlerden verilmiş nizamname veyahut talimatname mucibince kanunların şekli tatbiki Teşkilâtı Esasiye Kanunları ile tehalüf eder. Bu nizamname ve talimatnamenin vaz'olunan kanunlarla sureti telifi ni temin etmek endişesi bütün demokratik milletlerin kâffesini yani Halkçılık esasını takibeden memleketlerin kâffesini öteden beri meşgul etmektedir.

Binaenaleyh böyle mühim bir meseleyi mesele müstehere şeklinde halletmek doğru değildir.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bunu Kanuni Esasi Encümeni yapar. Onun vazai fi tamamıyla taayyün etmiştir.

AĞAOĞLU AHMED B. (Devamla) — Bendeniz öyle demiyorum. Bendeniz diyorum ki; Kanunu Esasi Encümeninden başka Heyeti Celilenin arasından bir heyeti mahsusa bu meseleyi müstehereyi halletmek için... (Öyle şey yok sesleri)

RASİH EF. (Antalya) — Öyle şey çıkarma!

REİS — Rica ederim efendim; susunuz! Noktai nazarlarını söylüyorlar.

AĞAOĞLU AHMED B. (Devamla) — Noktai nazarımı söylüyorum. Lûtfediniz. Efendiler! Kanunu Esasi Encümeninin vazifei asliyesi, teklif olunan bir kanunun Kanunu Esasiye ve kavanini mevzuaya muhalif olup olmadığını tetkik etmektir. Halbuki biz...

NAİM HÂZİM Ef. (Konya) — Burada yine müzakere edilecektir.

AĞAOĞLU AHMED B. (Devamla) — Evet efendim yine burada müzakere edilecektir. Binaenaleyh bu uzunuzadıya bir heyette tetkik ettirilir ve sonra Huzuru Âlinize gelir, karar verirsiniz. Şimdi bu meseleyi bir meseleyi müstehire haline koymak doğru değildir.

REİS — Efendim takrirler var:

Riyaseti Celileye

Nizamname kelimesi hakkındaki müzakere mesele tavazzuh etmiştir. Müzakerenin kifayeti ni teklif ederim.

Trabzon
Ahmed Muhtar

Riyaseti Celileye

Müzakerenin kifayetini teklif ederim.

Giresun
Hâcim Muhiddin

Riyaseti Celileye

Mesele tavazzuh etmiştir. Müzakere kâfidir. Kanunu Esasi Encümenine havalesini teklif ederim.

17 Eylül 1339
Lâzistan Mebusu
Esad

REİS — Efendim evveleminde kifayeti müzakereyi reyi âlinize vaz'ediyorum. Müzakereyi kâfi görenler lûtfen el kaldırsın. Müzakere kâfi görülmüştür.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim, Heyeti Âliyeniz münasip görürse bu maddeyi tayyedelim.

REİS — Müsaade buyurun efendim! Evveleminde nizamname ve talimatname meselesinin halli için Dersim Mebusu Fikri Beyin takririni reye koyacağım.

Riyaseti Celileye

Mevzuubahis maddenin Kanunu Esasi Encümenine havalesini teklif ederim.

17 Eylül 1339
Dersim

Feridun Fikri

İSMAİL KEMAL B. (Çorum) — Efendim, bendenizin de bir takririm vardır lûtfen okunsun!

Riyaseti Celileye

55 nci maddenin tayy ile Posta Kanununun heyeti unumiyesinin kabulünü teklif ediyorum.

Çorum
İsmal Kemal

REİS — Efendim 55 nci maddenin müzakeresini tâlik ederek bir karar ittihaz edilmek üzere bu takririn Kanunu Esasi Encümenine ha-

valesini kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

SABRİ B. (Saruhan) — Reis Beyefendi! Encümen de kabul ediyor, bunu tayyediniz. Kanun çıksın. Ondan sonra bu halledilir.

REİS — Efendim meselei müstehere halledilmiştir.

Riyaseti Celileye

55 nci maddé olarak kabul edilen otuzuncu maddenin son fıkrasındaki (Heyet Vekilece tanzim olunacak) fıkrasının tayyını teklif ederim.

Giresun Mebusu Hâcım Muhiddin

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Maddenin esasının bir kere Kanunu Esasi Encümeninde halledilmesi lâzımdır. Binaenaleyh takrirler şimdilik reye vaz'edilemez. Bu, Kanunu Esasi Encümeninden geldikten sonra reye vaz'edilir.

REİS — Efendim, müsaade buyurun! Okusun da icabını Heyeti Âliyenize izah edeceğim.

(Çorum Mebusu İsmail Hakkı Beyin takririni tekrar okundu.)

HÂCİM MUHİDDİN B. (Giresun) — Efendim, müsaade buyurun! Takririmi arz edeyim, usul hakkında söyleyeceğim. Efendim! Burada mesele ikidir. Birisi nizamname veyahut talimatnamenin nerede tanzim olunacağı meselesidir. İkincisi Posta Kanununun suverî tatbikiyesi ve icrayesine ait bir nizamname havale ettik. Kanuni Esasi Encümeni onu tetkik edecektir ve onun tetkiki neticesinde bizim kabul edeceğimiz şekle nazaran nizamnamenin nerece yapılması lâzımgelirse yapılsın. Fakat şimdi bu maddenin çıkması icabeder fikrindeyim. Binaenaleyh bu maddeden (Heyeti Vekilece tanzim edilecek) fıkrasını kaldırırsak matlûp hâsıl olur. Binaenaleyh bilâhara yapılacak, yahut yapılmış olan nizamname nerece tetkik edilmesi icabederse tetkik edilir. Bu mesele ayrı bir meseledir. Bu maddenin şimdi kabulü lâzımdır.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim Hâcım Muhiddin Beyefendinin teklifleri gayet mâkuldur. Heyeti Vekilece tanzim olunacak nizamname hakkında... (Gürültüler) Müsaade buyurunuz efendim! Hükümet nizamname yapacak değil. Kanunu Esasi Encümeninin vereceği karara tafikan yapılacak, olacaktır. Öyle değil mi efendim? Buradan Heyeti Vekile kaydı tayyoluna-

caktır. Eğer bunda da müşkülât varsa maddeyi büsbütün kaldıralım.

REİS — Efendim, Hâcım Muhiddin Beyin takrirleri, heyeti umumiyesi ile beraber Kanunu Esasi Encümenine tevdi edilen maddenin tadilini mutazammındır. Bunu reyi âlinize vaz'edeceğim. Sonra İsmail Kemal Beyefendinin takrir maddenin tayyı hakkındadır. Kanuni Esasi Encümeninde nizamname, talimatname meselesinin halline kadar, kanundan bu maddenin ihracı ile kanunun heyeti umumiyesinin kabulünü teklif ediyor. Şimdi bu takrir reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir, efendim.

HAKKI B. (Van) — Encümene gitmiş maddeler var, efendim.

REİS — Müsaade buyurun efendim! Bendeniz şu noktayı arz edeyim : Bu takririn kabulü encümenlere iade edilen maddelerin ikmalinden evvel kanunun heyeti umumiyesinin reye vaz' mânasını bittabi tazammun edemez. Binaenaleyh, biz kanunun müzakeresine devam edeceğiz ve zeyiller ve iade olunan maddeler encümenlerden geldikten sonra kanunun heyeti umumiyesini reyi âlinize vaz'edeceğim. Nazarı itibara alınan takrir dolayısıyla kanunun müzakeresini maddelerin gelmesine tâlik etmiyeceğiz.

Madde 55. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren muteberdir.

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ FAHRİ B. — Efendim, bu kanunda posta paketleri için verilen ücretin eski teşkilâtı mülkiyeye göre yapılması karargir olmuş ise de yeni teşkilât mucibince hudutları gösterir bir harita elimizde henüz mevcudolmadığından bu maddeye taallük eden aksamin üç ay sonra tatbikini Muvazenei Maliye Encümeni muvafık görmüştür. Binaenaleyh, işbu kanun tarihi neşrinden muteberdir, dedikten sonra, «yirmibirinci maddenin saniyen fıkrası ahkâmı üç ay sonra tatbik olunur» şeklinde bir fıkra ilâvesini arz ve teklif ediyorum.

REİS — Efendim! Ellibeşinci maddeyi ilâvesi teklif edilen bu fıkra ile beraber okuyoruz.

Madde 55. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren muteberdir. Yirmibirinci maddenin saniyen fıkrası ahkâmı üç ay sonra tatbik olunur. (Nasıl olur?. sesleri)

Efendim, madde hakkında söz istiyen var mı? Şekle ait bir noktayı arz edeceğim. Bu madde, işbu kanun tarihi neşrinden itibaren muteberdir, şeklindedir. Halbuki Heyeti Celilenin daima tesbit ettiği bir şekli muayyen vardır. O da «İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülieradır» şeklindedir. Binaenaleyh, şekli o şekle göre tadil edeceğiz.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bu bu yurduğunuz suretle tashihi lâzımdır.

REİS — Efendim, son fıkra hakkında söz istiyen var mı?

İZZED ULVİ B. (Karahisarı Sahib) — Bu fıkranın ilâvesi pek garip olur, efendim.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bu, şekil nasıl olur, efendim?

REİS — Efendim, müdüriyetin teklif ettiği fıkranın ilâvesini reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 55. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülieradır.

REİS — Kabul edenler lütfen el kaldırsın. 55 nci madde kabul edildi.

Madde 56. — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

RASİH Ef. (Antalya) — Efendim, maliyeye taallük eden kısımlar da vardır. Yalnız Adliye ve Dahiliye Vekilleri demek olmaz Maliye Vekili de ilâve edilmelidir.

REİS — Efendim, Müdüriyeti Umumiye Dahiliyeye merbuttur. Aynı zamanda Adliye ilc de alâkası vardır.

RASİH Ef. (Antalya) — Maliyeye de alâkası vardır.

ESAD B. (Lâzistan) — Maliye kelimesinin ilâvesi lâzımdır.

REİS — Efendim, Maliye Vekâletinin ilâvesine ihtiyaç yoktur. Binaenaleyh, maddeyi aynen reyi âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın...

RASİH Ef. (Antalya) — Efendim, Maliyenin de ilâvesi lâzımdır.

REİS — Efendim. Posta ve Telgraf İdaresi Dahiliyeye merbuttur. Binaenaleyh, bununla yalnız Dahiliye ve Adliye Vekâletleri alâkadardır. Bununla Maliyenin cibayet edeceği bir şey yoktur. Onun için maddeyi reyimize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim, kanunun heyeti umumiyesinin reye vaz'ını, demin arz ettiğim gibi, encümene tevdi ettiğiniz zeyiller ve maddeler geldikten sonra yapacağız. Binaenaleyh, heyeti umumiyesinin reye vaz'ını bunların ikmalî müzakeresine tâlik ediyoruz.

Efendim, Çarşamba günü saat birbuçukta içtima etmek üzere Celseyi tatil ediyorum.

Hitamı müzakerat; saat : 5,30

Muhtacını zürraa tavizan tohumluk ve çift hayvanatı ve alâtı ziraiye verilmek için tahsisat itası hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

(Kabul edenler)

Mahmud Ef. (Siverek), Muhiddin B. (Elâziz), Cazim Ef. (Erzurum), Hüseyin Bâki B. (Burdur), Reşad B. (Saruhan), Sabit B. (Kayseri), Halid B. (Kastamonu), Naim Hâzım Ef. (Konya), İzzet Ulvi B. (Karahisarı Sahib), Hakkı Tarık B. (Giresun), Şey Seyfî Ef. (Kütahya), Mehmed Ef. (Bolu), Galib B. (Niğde), Abdürrahman Şeref B. (İstanbul), Mehmed Emin B. (Karahisarı Şarki), Ali Saib B. (Kozan), Mehmed B. (Kastamonu), Mahbub Ef. (Kırşehir), Ali Şadi B. (Kozan), Nuh Naci B. (Kayseri), Dr. Fuad B. (Kırkkilise), Mehdi B. (Ordu), Fuad B. (Lâzistan), Ali Rıza B. (İstanbul), Cevdet B. (Kütahya), Ali Ef. (Urfa), Nazmi B. (Hakkâri), Abdullâh B. (Trabzon), Ali B. (Lâzistan), Abdullâh Azmi Ef. (Eskişehir), Halid B. (Erzurum), Hüseyin Hüsnü Ef. (İsparta), Şükrü B. (İzmit), Veysel Rıza B. (Gümüşane), Mehmed B. (Karasi), Mehmed B. (Çanakkale), İsmail Kemal B. (Çorum), Musa Kâzım Ef. (Konya), Halil B. (Ertuğrul), Ahmed Saki B. (Antalya), Dr. Fikret B. (Ertuğrul), Nuri B. (Kütahya), Ahmed Muhtar B. (Trabzon), Münir Hüseyin B. (Erzurum), Eyub Sabri Ef. (Konya), Ruşen Eşref B. (Karahisarı Sahib), Osman Niyazi B. (Karesi), Şeyh Saffet Ef. (Urfa), Yusuf Ziya B. (Zonguldak), Ahmed Şükrü B. (Dersim), Haçr Ethem B. (Saruhan), Derviş B. (Mardin), Mustafa Vasfi B. (Tokad), Haçr Mehmed Ef. (Maraş), Haçr Kâmil Ef. (Tokad), İsmail B. (Karahisarı Şarki), İsmail Safâ B. (Adana), Ferudun Fikri B. (Dersim), Şefik B. (Trabzon), İhsan B. (Ankara), Hamdullah Suphi B. (İstanbul), Yusuf Kemal B. (Sinop), Dr. Tevfik Rüştü B. (İzmir), Faik B. (Ordu), Süleyman Sırrı B. (Trabzon), Mustafa Ef. (Bursa), Yahya Kemal B. (Urfa), Rüştü Pş. (Erzurum), Halis Turgut B. (Sivas), Süleyman Sırrı B. (Borzok), Hilmi B. (Artvin), Zeki B. (Gümüşane), Ali Fehmi B. (İstanbul), Tevfik Fikret B. (Konya), Ömer Ef. (Kars), Ali Suudi B. (Balıkesir), Cavid Pş. (Canik), Musa Kâzım B. (Giresun), Mustafa Ef. (Konya), İbrahim B. (Van), Osman Kadri B. (Muş), İhsan B. (Ergani), Mahmud B. (Siird), Emin Cemal B. (Bolu), İekrem B. (Lâzistan), Rifat B. (Kangırı), Halil Sitki B. (Ordu), Ali B. (Karahisarı Sahib), Süleyman Neemi B. (Canik), Recai B. (Ordu), Hasan B. (Trabzon), Muammer B. (Sivas), Ahmed Mahir Ef. (Kastamonu), Şevket Ef. (Giresun), Haydar Adil B. (Karasi), Cemil B. (Tekirdağ), Hüseyin B. (Urfa), Necib Ali B. (Denizli), Cevad Abbas B. (Bolu), Ali Rıza Ef. (Amasya), Mazhar Müfid B. (Denizli), Mithad B. (Maraş), Hasan Fehmi Ef. (Kastamonu), Hakkı B. (Van), Cudi Pş. (Siverek), Mustafa B. (Elâziz), Kemal B. (Saruhan), Mükerrerem B. (İsparta), Süleyman Sırrı B. (İstanbul), İbrahim B. (Ertuğrul), Ali Rıza B. (Kastamonu), Velled Çelebi Ef. (Kastamonu), Sabri B. (Saruhan), Celâl Nuri B. (Gelibolu), Dr. Tevfik B. (İçel), Murad B. (Antalya), Fevzi B. (Diyarbakir), Hasan Fehmi B. (Gümüşane), Fahih Rifki B. (Bolu), Haçr Bedir Ağa (Malatya), Mahmud Nedim B. (Malatya), Halil B. (Zonguldak), Ahmed Hilmi B. (Kayseri), Vehbi B. (Karesi), Münir B. (Çorum), Hüseyin B. (Elâziz), Tahsin B. (Aydın), Ağaoglu Ahmed B. (Kars), Asaf B. (Hakkâri), Dr. Hilmi B. (Malatya), Rasih Ef. (Antalya), Sadık B. (Karahisarı Sahib), Raif Ef. (Erzurum), Ata B. (Niğde), Halil Hulki Ef. (Siird), Yusuf Akçura B. (İstanbul), İsmet B. (Çorum), Hamdi B. (İstanbul), Arif B. (Eskişehir), Süleyman Sudi B. (Bayezid), Fuad B. (Konya).

(Ret ve müstenkif yoktur.)

